

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 30. 9. 2015.**

Sarajevo, studeni 2015. godine

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikrokreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikrokreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 30. 9. 2015. na temelju analize mjesečnih i kvartalnih izvješća o poslovanju, informacija i podataka koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor).

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH	5
1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA	5
1.1. Broj mikrokreditnih organizacija	5
1.2. Organizacijski dijelovi	5
1.3. Kadrovi	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO	7
2.1. Bilanca stanja	7
2.2. Kapital	11
2.3. Kreditni portfelj	12
2.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite	19
2.5. Račun dobiti i gubitka	21
3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM LICIMA	24
4. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO U STEČAJU	26
III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	27
IV. PRILOZI	29

I. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organiziranja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO), odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Regulatorne i nadzorne nadležnosti Agencije nad ovim Sektorom propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvješća koja MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalna izvješća o bilanci stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, troškovima plaća i ostalim primanjima zaposlenih u MKO, otpisima, likvidnosti i druga izvješća o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečno izvješće o kamatnim stopama.

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. MKF u Federaciji BiH su značajno unaprijedile poslovne prakse i procese, kao i interne kontrole. Kod većine MKO su uloženi veliki naponi u poboljšanje procesa naplate kredita koji se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji što utječe na financijsku disciplinu klijenata, te poboljšanje rezultata poslovanja MKO.

U Federaciji BiH sa 30. 9. 2015., dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), koje poslovanje obavljaju putem 263 organizacijska dijela. U drugom kvartalu 2015. godine, nad imovinom jedne MKF je otvoren stečajni postupak, te zbog ove činjenice financijski pokazatelji ove MKF nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava FBiH. U mikrokreditnom sektoru sa 30. 9. 2015. bilo je zaposleno 1.200 radnika, što je za 108 radnika, ili 8% manje u odnosu na 31. 12. 2014.

Bilančna suma MKO sa 30. 9. 2015. iznosi 411,3 milijuna KM, od čega se na MKF odnosilo 395,1 milijun KM ili 96,1%, a na MKD 16,2 milijuna KM ili 3,9%. Bilančna suma na kraju trećeg kvartala 2015. godine bila je manja za 41,1 milijun KM ili 9% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2014. Najznačajniji utjecaj na pad aktive na razini mikrokreditnog sektora FBiH ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH.

Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive, sa 30. 9. 2015., iznosili su 351,2 milijuna KM i čine 85% ukupne aktive MKO, te su manji za 8% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 347,3 milijuna KM i manji su za 2% u odnosu na stanje sa 31.12.2014. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sektoru su iznosile 25,16%, i bilježe značajno smanjenje u odnosu na prethodne godine. U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji

imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom razdoblju, uz stalni nadzor kvalitete aktive će biti i na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 30. 9. 2015., mikrokreditni portfelj bilježi pad od 8% (30,1 milijun KM), ali iskazuje poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Najznačajniji utjecaj na pad mikrokreditnog portfelja na razini mikrokreditnog sektora FBiH, ali i na poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja, ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji, koji su značajno utjecali na pogoršanje pokazatelja mikrokreditnog sustava u prethodnim kvartalima, nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH. Poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 6,86%, koliko je iznosila na 31. 12. 2014., na 1,09%. Isto tako, portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja bilježi značajno poboljšanje, te je sa 8,39% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 1,13%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%). Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno poboljšanje, te je sa 11% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 3,16%. Na razini sektora, postotak otpisa sa 30. 9. 2015. iznosio je 1,18% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 3,88 postotna boda, te se nalazi u okviru propisanog standarda.

Osnovni izvor sredstava MKO su obveze po uzetim kreditima koje su na dan 30. 9. 2015. iznosile 199,1 milijun KM ili 48% ukupne pasive i manje su za 25% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2014. Ukupni kapital MKO na dan 30. 9. 2015. iznosio je 192,1 milijun KM ili 47% ukupne pasive MKO koji je veći za 31 milijun KM ili 19% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 189,4 milijuna KM ili 98,6%, a kapital jednog MKD 2,7 milijuna KM ili 1,4%. Na povećanje kapitala mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da financijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji je kapital negativan i iznosi – 50,4 milijuna KM, nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 127,4 milijuna KM koji čini 67% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 55,8 milijuna KM ili 30% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 6,2 milijuna KM, odnosno 3% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a dobit 186 tisuća KM.

U razdoblju 1.1. - 30.9.2015., od ukupno 11 MKF, 8 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 12.526 tisuća KM, dok su 3 MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 229 tisuća KM. U razdoblju 1.1. - 30.9.2015., jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 186 tisuća KM (1.1. - 30.9.2014.: 268 tisuća KM neto gubitka).

Na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 12.483 tisuće KM, što je za 27.047 tisuća KM više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Što se tiče operativne održivosti, od 12 MKO, 5 MKF i 1 MKD mogu iz ostvarenih redovnih prihoda pokriti rashode.

Posebne napomene: U pogledu izrade redovnih kvartalnih Informacija o mikrokreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine, Agencija koristi podatke koje dostavljaju MKO na temelju kvartalnih izvješća. Agencija kontrolama poslovanja MKO provjerava točnost

dostavljenih izvješća. Jednoj MKF je, zbog značajnih nepravilnosti u radu te na bazi dostavljenih izvješća zaključno sa 30. 6. 2014., poslije provođenja potrebnog postupka oduzeta dozvola za obavljanje poslova davanja mikrokredita na dan 9. 10. 2014. Međutim, privremenom mjerom suda odloženo je Rješenje Agencije o oduzimanju dozvole do okončanja upravnog spora. I po odlaganju Rješenja na zahtjev ove MKF, ista je iskazala značajno pogoršanje poslovanja, te svojim rezultatima značajno ugrožava mikrokreditni sustav u Federaciji BiH. Općinski sud u Sarajevu je, dana 3. 6. 2015., otvorio stečajni postupak nad Fondacijom i imenovao stečajnog upravnika. Zbog ove činjenice finansijski pokazatelji ove MKF nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sustava FBiH, već je njeno poslovanje obrađeno u posebnom poglavlju ove Informacije.

II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA

1.1. Broj mikrokreditnih organizacija

U Federaciji BiH sa 30. 9. 2015., dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 34 organizacijska dijela MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. U drugom kvartalu 2015. godine, nad imovinom jedne MKF je otvoren stečajni postupak, te zbog ove činjenice finansijski pokazatelji ove MKF nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sustava FBiH, već su obrađeni u posebnom poglavlju ove Informacije.

Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju sukladno ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine. U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 30. 9. 2015. imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

1.2. Organizacijski dijelovi

Na dan 30. 9. 2015., u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg u skladu s člankom 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 263 organizacijska dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 173, Republici Srpskoj 87 i Distriktu Brčko 3. Ukupan broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH manji je za 19 organizacijskih dijelova, odnosno 7% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 134 organizacijska dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlasti za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar.

Organizacijske dijelove izvan Federacije BiH ima 7 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacijskih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacijskih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 34 podružnice i terenska ureda.

1.3. Kadrovi

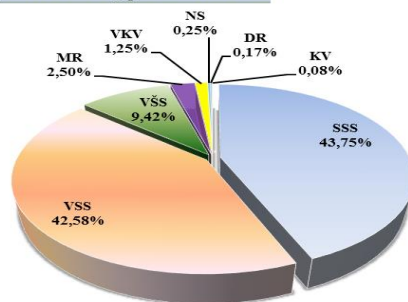
Sa 30. 9. 2015., mikrokreditni sektor Federacije BiH zapošljava ukupno 1.200 radnika, što je za 108 radnika, ili 8% manje u odnosu na stanje sa 31. 12. 2014. Na ovaj pad zaposlenih najviše utjecaja imalo je značajno otpuštanje zaposlenika kod MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak. MKF zapošljavaju 1.179 radnika ili 98,3%, a MKD 21 radnika ili 1,7%.

Tablica 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih

Rb.	Kvalifikacija	31.12.2014.		Ukupno	Udjel (%)	30.9.2015.		Ukupno	Udjel (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,23	3	0	3	0,25	100
2.	KV	1	0	1	0,08	1	0	1	0,08	100
3.	VKV	13	0	13	0,99	15	0	15	1,25	115
4.	SSS	600	6	606	46,33	515	10	525	43,75	87
5.	VŠS	128	2	130	9,94	112	1	113	9,42	87
6.	VSS	518	9	527	40,29	502	9	511	42,58	97
7.	MR	26	1	27	2,06	29	1	30	2,50	111
8.	DR	1	0	1	0,08	2	0	2	0,17	200
UKUPNO		1.290	18	1.308	100,00	1.179	21	1.200	100,00	92

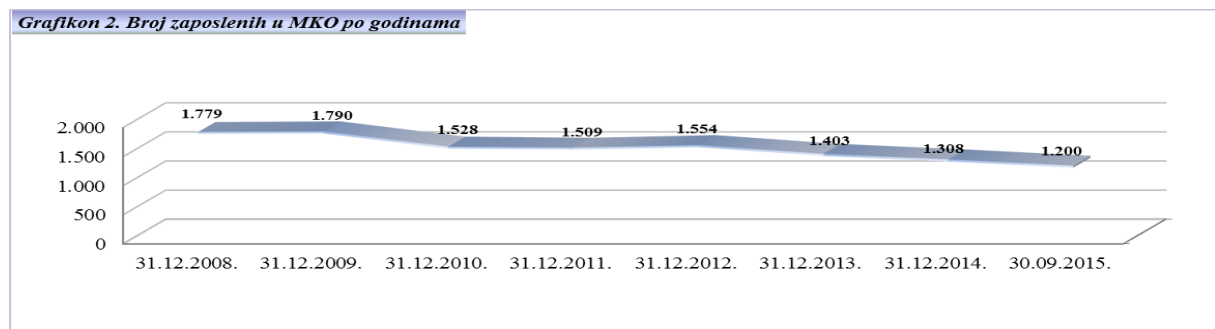
U strukturi zaposlenih najveći je udjel SSS od 43,75%, VSS od 42,58% i VŠS od 9,42%. Postotak udjela zaposlenih sa srednjom stručnom spremom u padu je za 13%, s višom stručnom spremom za 13%, a s visokom stručnom spremom za 3%, dok je postotak udjela zaposlenih magistara u porastu za 11%.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

Promatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 30. 9. 2015. zapošljavale 1.200 radnika, što predstavlja smanjenje od 33% u odnosu na kraj 2009. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 60%, odnosno 33%.

Grafikon 2. Broj zaposlenih u MKO po godinama

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma MKO sa 30. 9. 2015. iznosi 411,3 milijuna KM i za 41,1 milijun KM ili 9% je manja u odnosu na stanje sa 31. 12. 2014. Rast bilančne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 5 MKF i jedno MKD, a pad su zabilježile 6 MKF.

Pad bilančne sume do 10% u odnosu na 31. 12. 2014. zabilježile su 4 MKF, dok je jedna MKF zabilježila pad od 12%. Jedna MKF, u prvih devet mjeseci 2015. godine, aktivu je smanjila za čak 15,3 milijuna KM, te je zabilježila pad od čak 33% u odnosu na kraj prethodne godine, što je utjecalo i na pad aktive na razini cijelog sektora.

Najznačajniji utjecaj na pad aktive na razini mikrokreditnog sektora FBiH ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH.

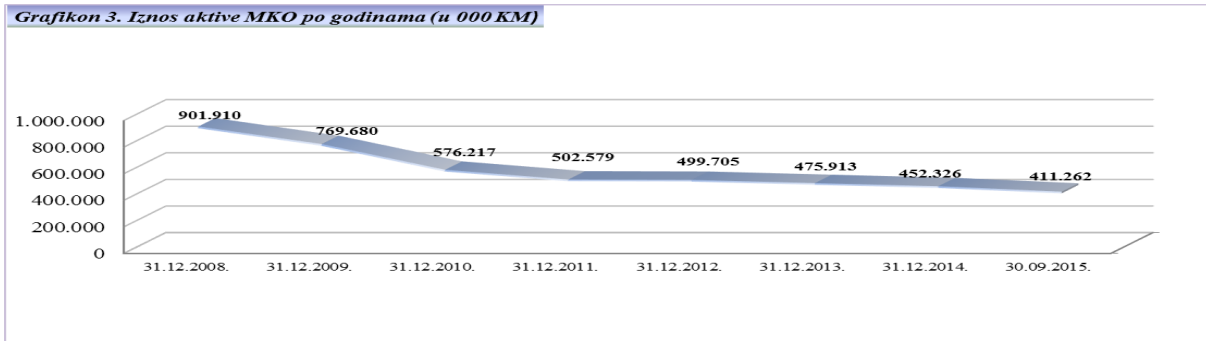
Najveći udjel u ukupnoj bilanci MKO ima šest MKF sa aktivom u iznosu od 372,5 milijuna KM ili 91%.

- 000 KM -

Tablica 2. Bilanca stanja MKO									
OPIS	31.12.2014.			30.9.2015.					Ind.
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	36.912	2.001	38.913	19.884	5	1.971	12	21.855	56
2. Plasmani bankama	3.523	0	3.523	643	0	0	0	643	18
3. Krediti	376.275	5.031	381.306	337.143		14.042		351.185	92
4. Rezer. za kred. gubitke	26.140	11	26.151	3.828		15		3.843	15
5. Neto krediti	350.135	5.020	355.155	333.315	84	14.027	87	347.342	98
6. Posl. pr. i ost. fik. Aktiva	39.373	29	39.402	29.488	8	9	0	29.497	75
7. Dugoročne investicije	3.061	0	3.061	3.061	1	0	0	3.061	100
8. Ostala aktiva	13.820	71	13.891	8.898	2	189	1	9.087	65
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	1.618	1	1.619	222		1		223	14
UKUPNO AKTIVA	445.206	7.120	452.326	395.067	100	16.195	100	411.262	91
PASIVA									
10. Obv. po uzetim kred.	260.474	4.303	264.777	186.179	47	12.908	80	199.087	75
11. Ostale obveze	26.134	309	26.443	19.443	5	593	3	20.036	76
12. Kapital	158.598	2.508	161.106	189.445	48	2.694	17	192.139	119
UKUPNO PASIVA	445.206	7.120	452.326	395.067	100	16.195	100	411.262	91
Izvanbilančna evidencija	182.483	56	182.539	123.715		60		123.775	68

Promatrajući bilančnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 901,9 milijuna KM. Bilančna suma MKO na dan 30. 9. 2015. iznosila je 411,3 milijuna KM, i manja je za čak 54% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilančne sume, kod kojih je ista pala za čak 78%, odnosno 68%.

Grafikon 3. Iznos aktive MKO po godinama (u 000 KM)

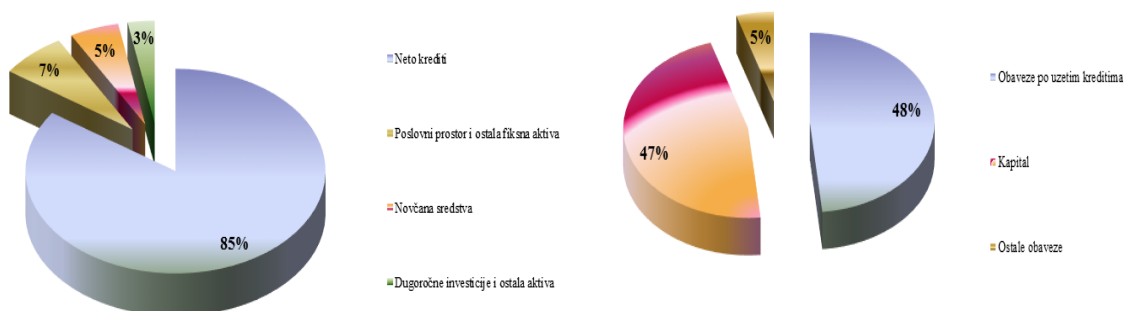

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 21,9 milijuna KM ili 5% sa stopom pada od 44% u odnosu na 31. 12. 2014. i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 0,6 milijuna KM i manji su za 82% u odnosu na kraj prethodne godine.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjeni za rezerviranja za kreditne gubitke iznose 347,3 milijuna KM ili 85% ukupne aktive i manji su za 7,8 milijuna KM ili 2% u odnosu na 31. 12. 2014. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 8 MKF i 1 MKD, a pad su zabilježile 3 MKF. U odnosu na 31. 12. 2014., pad neto kredita do 10% zabilježile su 2 MKF, dok je jedna MKF zabilježila pad neto kredita od 31% u promatranom razdoblju.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 29,5 milijuna KM ili 7% ukupne aktive i za 9,9 milijuna KM ili 25%, ova bilančna pozicija manja je u odnosu na kraj prethodne godine. Postotak fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na razini sektora iznosi 8,30% što je u okviru dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, tri MKF krše ovaj standard. Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 3,1 milijun KM, dok ostala aktiva (umanjena za rezerviranja na ostale stavke aktive osim kredita), iznosi 8,9 milijuna KM koju čine obračunate kamate, predumjovi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Ove dvije bilančne pozicije čine 3% ukupne aktive mikro kreditnog sektora. Postotak ostale aktive na razini sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 2,21%, a gledajući pojedinačno kod jedne MKF ova pozicija prelazi 10%.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obaveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 199,1 milijun KM ili 48% ukupne pasive i manje su za 25% u odnosu na 31. 12. 2014.

Tablica 3. Ročna struktura uzetih kredita

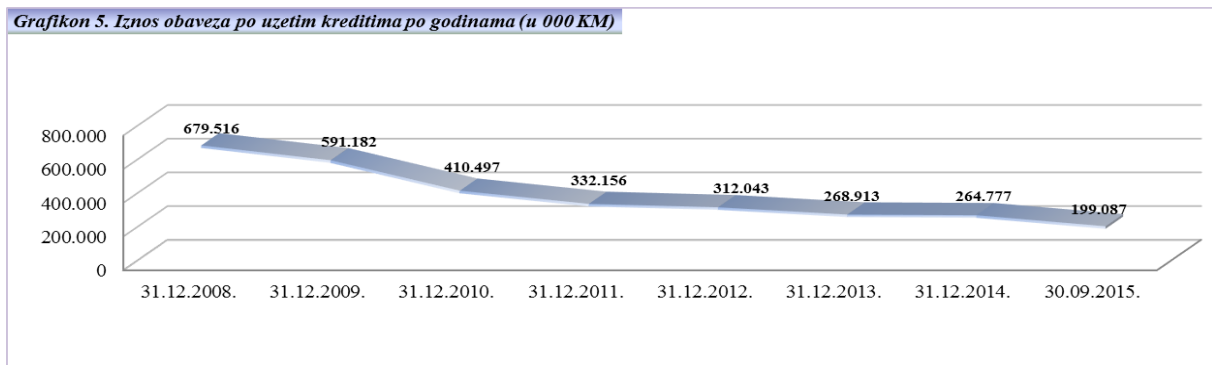
OPIS	31.12.2014.				30.9.2015.				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obveze po uzetim kratkoroč. kreditima	78.848	217	79.065	30	78.246	768	79.014	40	100
2. Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	181.626	4.086	185.712	70	107.933	12.140	120.073	60	65
UKUPNO	260.474	4.303	264.777	100	186.179	12.908	199.087	100	75

Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju 2 MKF) iznose 120,1 milijun KM ili 60% i manji su za 35% u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni krediti (koje nemaju 3 MKF) iznose 79 milijuna KM ili 40% i nalaze se na približno istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine. Dvije MKF sa 30. 9. 2015. nisu imale obveza po uzetim kreditima.

S obzirom da kreditori, kako domaće komercijalne banke, tako i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi, generalno pokazuju visok stupanj opreza i uzdržanost kod kreditiranja većeg broja MKO, mnoge MKO su uskraćene za sredstva kojim bi financirale svoju mikrokreditnu aktivnost i ostvarile dovoljan prihod od redovnih operacija kojim bi pokrile svoje rashode. Dodatno jedan od značajnih rizika za razvoj i rast sektora predstavlja nepovjerenje povjerenika koji potražuju preko 50 milijuna KM od jedne MKF koja je zbog loše kvalitete kreditnog portfelja, te lošeg upravljanja ročnošću aktive i pasive, pretrpjela značajne gubitke te je u potpunosti nelikvidna i nesolventna. Istoj MKF su blokirani računi kod poslovnih banaka od početka II. kvartala 2014. godine uslijed nemogućnosti izmirenja obveza prema povjerenicima. Nad imovinom spomenute MKF je tijekom drugog kvartala 2015. godine otvoren stečajni postupak.

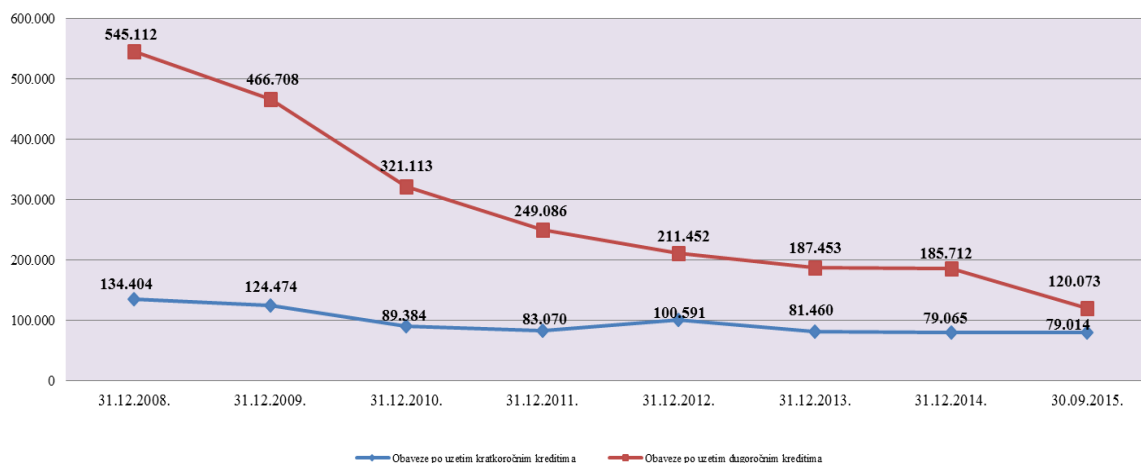
Promatrajući iznos ukupnih obveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 milijuna KM. Ukupne obveze MKO po uzetim kreditima na dan 30. 9. 2015. iznosile su 199,1 milijun KM, i manje su za čak 71% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 85%, odnosno 81%.

Grafikon 5. Iznos obaveza po uzetim kreditima po godinama (u 000 KM)

Pored toga što su ukupne obveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 71%, odnosno manje za 25% u odnosu na kraj prethodne godine, promatrajući obveze po uzetim kreditima po ročnosti, dugoročni krediti su, u odnosu na 2008. godinu, u padu za čak 78%, odnosno u padu za 35% u odnosu na kraj 2014. godine, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 41%, ali su se zadržali na približno istoj razini u odnosu na kraj 2014. godine.

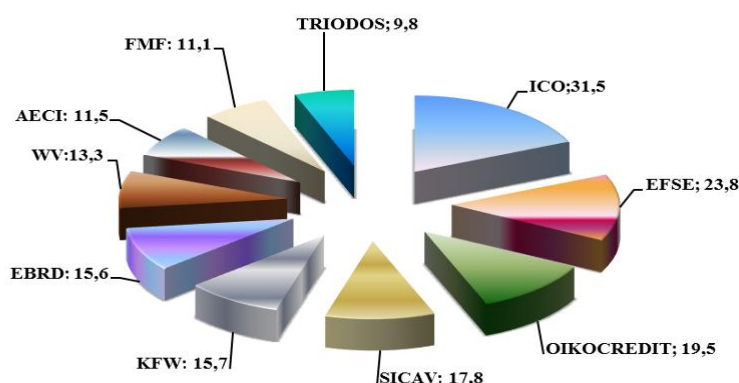
Grafikon 6. Obaveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

Deset najznačajnijih kreditora MKO su:¹

- 1.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španjolska (31,5 milijuna KM);
- 2.) EFSE – Evropski fond za Jugoistočnu Europu, Luksemburg (23,8 milijuna KM);
- 3.) Oikokredit, Nizozemska (19,5 milijuna KM);
- 4.) Responsibility SICAV, Švicarska (17,8 milijuna KM);
- 5.) KfW - Kreditanstalt fur Wiederaufbau, Njemačka (15,7 milijuna KM);
- 6.) EBRD – Europska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (15,6 milijuna KM)
- 7.) World Vision International, USA (13,3 milijuna KM);
- 8.) AECI – Agencija za međunarodnu suradnju Kraljevine Španjolske (11,5 milijuna KM);
- 9.) Federalno ministarstvo financija, FBiH (11,1 milijun KM);
- 10.) Triodos – Doen, Nizozemska (9,8 milijuna KM).

Grafikon 7. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obveze iznose 20 milijuna KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Postotak ostalih obveza na razini sektora u odnosu na ukupne obveze iznosi 9,14%, a gledajući pojedinačno, ukupno 7 MKF ima postotak ostalih obveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

¹ U najznačajnije kreditore MKO su uključeni i kreditori MKF nad čijom imovinom je otvoren stečajni postupak i čiji pokazatelji su obrađeni odvojeno od mikrokreditnog sustava FBiH.

Izvanbilančna evidencija na dan 30. 9. 2015. iznosi 123,8 milijuna KM i manja je za 32% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 30. 9. 2015. godine iznosi 192,1 milijun KM ili 47% ukupne pasive i veći je za 31 milijun KM ili 19% u odnosu na kraj 2014. godine. Kapital MKF iznosi 189,4 milijuna KM ili 98,6%, a kapital jednog MKD 2,7 milijuna KM ili 1,4%.

Na povećanje kapitala mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da financijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji je kapital negativan i iznosi – 50,4 milijuna KM, nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH, već su obrađeni u zasebnom dijelu ove Informacije.

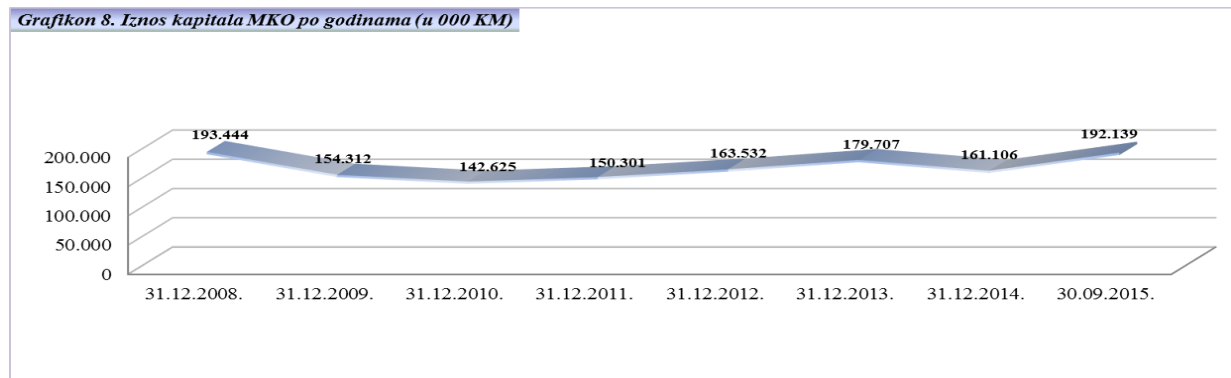
Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 33,14% ukupne aktive, a 4 MKF imaju postotak iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

- 000 KM -

Tablica 4. Struktura kapitala MKO

OPIS	31.12.2014.					30.9.2015.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	67.521	43	0	0	67.521	55.836	30	0	0	55.836	83
Temeljni kapital	3.820	2	600	24	4.420	3.820	2	600	22	4.420	100
Višak/manjak prihoda nad rashodima	84.795	53	0	0	84.795	127.375	67	0	0	127.375	150
Emisioni ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	-392	-16	-392	0	0	186	7	186	-47
Zakonske rezerve	0	0	2.300	92	2.300	0	0	1.908	71	1.908	83
Ostale rezerve	2.462	2	0	0	2.462	2.414	1	0	0	2.414	98
UKUPNO KAPITAL	158.598	100	2.508	100	161.106	189.445	100	2.694	100	192.139	119

Promatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 milijuna KM. Ukupan kapital MKO na dan 30. 9. 2015. iznosio je 192,1 milijun KM, i manji je za 1% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa kapitala, kod kojih je isti smanjen za 67%, odnosno 46%.

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 127,4 milijuna KM, te čini 67% ukupnog kapitala MKF i veći je za 42,6 milijuna KM ili 50% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za period od 1.1. do 30.9.2015. ostvarile su 3 MKF, a višak prihoda nad rashodima 8 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit. Višak prihoda nad rashodima odnosno dobit od redovnog poslovanja na dan 30. 9. 2015. ostvarilo je 5 MKF i 1 MKD, dok je 6 MKF ostvarilo manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja. Od tih 6 MKF, tri su zahvaljujući vanrednim prihodima, koji su kod pojedinih MKF značajno veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju trećeg kvartala 2015. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Izvanredni prihodi izravan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 55,8 milijuna KM ili 30% ukupnog kapitala MKF. Iznos doniranog kapitala o kojem izvješćuju MKO, u odnosu na kraj prethodne godine, manji je za 11,7 milijuna KM odnosno 17%. Na smanjenje doniranog kapitala mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da financijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a čiji donirani kapital iznosi 10,6 milijuna KM, nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH.

Sukladno članku 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvješćivati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim izvješćima koje dostavljaju Agenciji, 10 MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvješćima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Temeljni kapital MKF na dan 30. 9. 2015. iznosi 3,8 milijuna KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 2 MKF, iznose 2,4 milijuna KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a dobit 186 tisuća KM.

2.3. Kreditni portfelj

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 351,2 milijuna KM ili 85% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Razina ukupnih kredita sektora zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 337,2 milijuna KM ili 96% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 14 milijuna KM ili 4% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tablici 5.

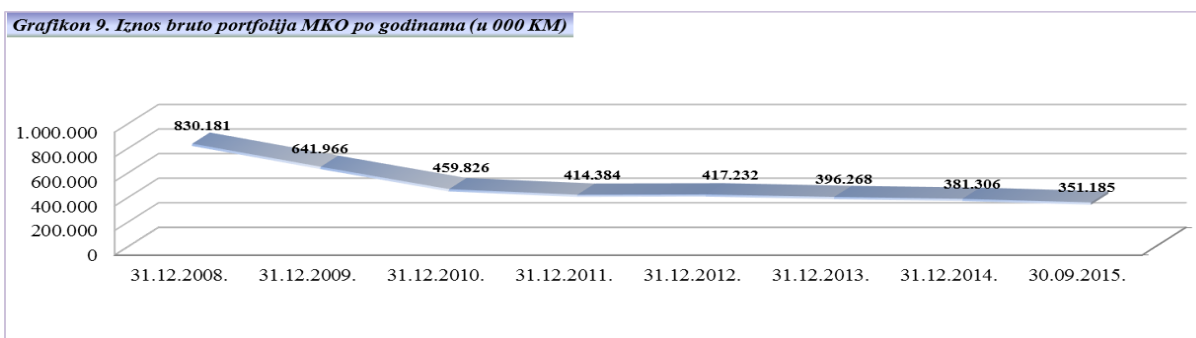
- 000 KM -

Red. Broj	OPIS	31.12.2014.			30.9.2015.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kreditni	376.275	5.031	381.306	337.143	14.042	351.185	92
2.	Rezerve za kreditne gubitke	26.140	11	26.151	3.828	15	3.843	15
3.	Neto krediti (1.-2.)	350.135	5.020	355.155	333.315	14.027	347.342	98

Neto krediti iznose 347,3 milijuna KM i za 2% su manji u odnosu na 31. 12. 2014., dok su krediti na bruto osnovi također manji za 8% u odnosu na kraj prethodne godine.

Rezerve za kreditne gubitke iznose 3,8 milijuna KM i manje su za 85% u odnosu na 31. 12. 2014. Na smanjenje rezervi za kreditne gubitke mikrokreditnog sustava u FBiH najveći

utjecaj ima činjenica da financijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfelj iznosi 1,09%, te u odnosu na omjer sa 31. 12. 2014., bilježi poboljšanje od 5,77 postotnih bodova.

Promatrajući bruto portfelj MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 milijuna KM. Ukupan bruto portfelj na dan 30. 9. 2015. iznosio je 351,2 milijuna KM, i isti je manji za 58% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfelja, kod kojih je isti pao za čak 83%, odnosno 72%.

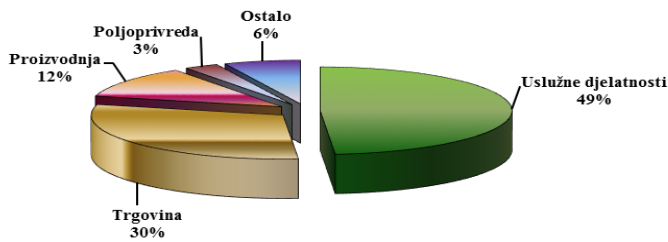
- 000 KM -

Tablica 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30. 9. 2015.

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	154	3.170	23	3.347	49%
b.)	Trgovina	158	1.899	14	2.071	30%
c.)	Poljoprivreda	2	194	0	196	3%
d.)	Proizvodnja	83	724	3	810	12%
e.)	Ostalo	92	350	1	443	6%
	UKUPNO 1:	489	6.337	41	6.867	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	8.241	63.670	376	72.287	21%
b.)	Trgovina	2.902	20.749	139	23.790	7%
c.)	Poljoprivreda	11.026	109.426	371	120.823	35%
d.)	Proizvodnja	1.000	6.970	41	8.011	2%
e.)	Stambene potrebe	2.512	60.275	157	62.944	18%
f.)	Ostalo	11.372	44.631	460	56.463	17%
	UKUPNO 2:	37.053	305.721	1.544	344.318	100%
	UKUPNO (1+2):	37.542	312.058	1.585	351.185	

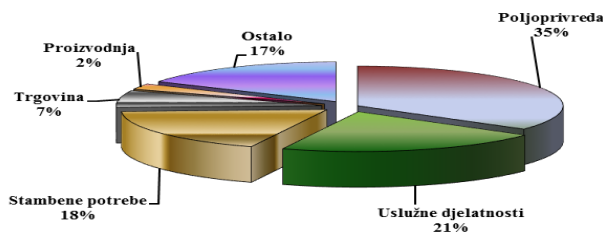
Od ukupnog iznosa mikrokredita, 6,9 milijuna KM ili 2% plasirano je pravnim osobama, a 344,3 milijuna KM ili 98% plasirano je fizičkim osobama. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 39,1 milijun KM ili 11%, a na dugoročne kredite 312,1 milijun KM ili 89%. Sama dospjela potraživanja ukupno iznose 1,6 milijuna KM i gotovo u cijelosti se odnose na kredite date fizičkim osobama.

Grafikon 10. Sektorska struktura mikro kredita plasiranih pravnim licima

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikro kredita danih **pravnim osobama**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 3,3 milijuna KM ili 49%, odnosno trgovina 2,1 milijun KM ili 30%. Za proizvodnju dano je 0,8 milijuna KM ili 12% od ukupnog iznosa mikro kredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu dano 0,2 milijuna KM ili 3%, a za ostale namjene 0,5 milijuna KM ili 6%.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikro kredita plasiranih fizičkim licima

Što se tiče kredita danih **fizičkim osobama**, 120,8 milijuna KM ili 35% plasirano je za poljoprivredu, zatim 72,3 milijuna KM ili 21% za uslužne djelatnosti, za stambene potrebe 62,9 milijuna KM ili 18%, za trgovinu je plasirano 23,8 milijuna KM ili 7%, za proizvodnju 8 milijuna KM ili 2%, te za ostalo 56,5 milijuna KM ili 17%.

- 000 KM -

Tablica 7. Sektorska struktura mikro kredita				
Mikro krediti za:	31.12.2014.	30.09.2015.	Učešće	Indeks
Poljoprivreda	128.758	121.019	34%	94
Uslužne djelatnosti	81.896	75.634	22%	92
Ostale namjene	62.892	56.906	16%	90
Stambene potrebe	57.874	62.944	18%	109
Trgovina	36.119	25.861	7%	72
Proizvodnja	13.767	8.821	3%	64
UKUPNO	381.306	351.185	100%	92

Na temelju analize granske strukture zaključuje se da je mikro kreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

U odnosu na kraj prethodne godine, postotak ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u padu je od 6% do 36%, osim kredita za stambene potrebe koji su u porastu za 9%. U pogledu ročnosti mikro kredita, dugoročni mikro krediti u padu su za 1% u odnosu na

kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja) u padu za 40%.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2014.	30.9.2015.	Udjel	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	315.991	312.058	89%	99
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	65.315	39.127	11%	60
UKUPNO	381.306	351.185	100%	92

Prema izvješćima koja su mikrokreditne organizacije dostavile Agenciji vezano za iznos rizičnog portfelja uslijed elementarnih nepogoda iz svibnja 2014. godine na dan 30. 9. 2015., aktivni kreditni portfelj koji nije kasnio sa 30. 4. 2014., a koji je rizičan uslijed elementarnih nepogoda iznosi 5,4 milijuna KM. Kreditni portfelj koji je kasnio sa 30. 4. 2014., a koji je dodatno rizičan, uslijed elementarnih nepogoda, na dan 30. 9. 2015., iznosi 0,1 milijun KM. Kreditni portfelj koji je ponovo ugovoren – reprogramiran uslijed elementarnih nepogoda na dan 30. 9. 2015., iznosi 2,2 milijuna KM. Najveći udjel u iznosu reprogramiranih kredita uslijed elementarnih nepogoda imaju krediti za poljoprivredu (41%) i krediti za stambene potrebe (28%).

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30. 9. 2015. vide se iz sljedeće tablice.

- 000 KM -

Rb	Dani kašnjenja	Stope rezer vi— ranja	Iznos kredita	Udjel (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezer vi— ranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	340.100	96,84	0%	0	273	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	3.616	1,03	2%	57	0	72	1	0	73
3.	16 – 30	15%	3.505	1,00	100%	62	0	526	62	0	588
4.	31 – 60	50%	1.424	0,41	100%	40	0	712	40	0	752
5.	61 – 90	80%	798	0,23	100%	32	0	639	32	0	671
6.	91 – 180	100%	1.742	0,50	100%	88	0	1.894	88	0	1.982
UKUPNO			351.185	100,00		279	273	3.843	223	0	4.066
7.	preko 180	Otpis	1.161		100%	102					

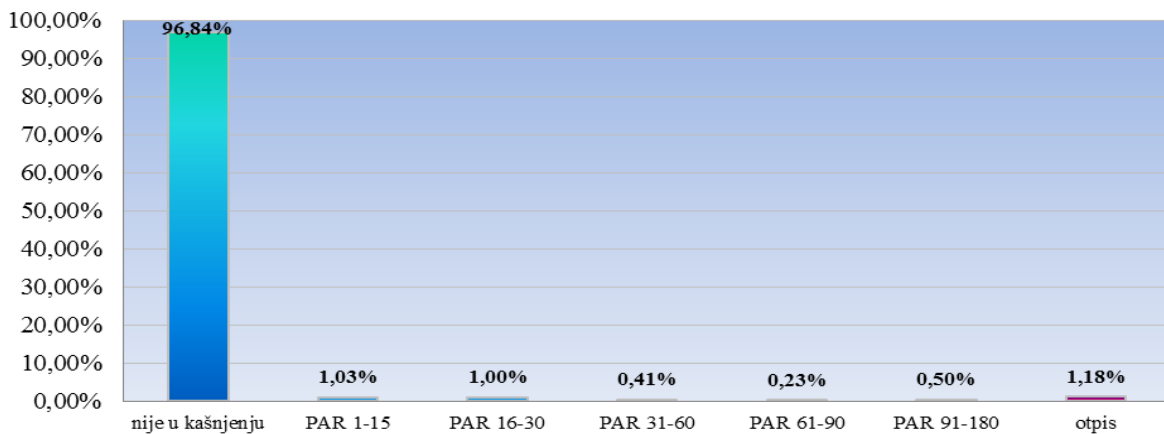
*U koloni 9. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezerviranja jedne MKF za zamjenske kredite, reprogramirane kredite i ugovorne obveze.

Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu od 11,1 milijun KM ili 3,16%, dok 96,84% kredita nije u kašnjenju. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 0,3 milijuna KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 4,1 milijun KM i u odnosu na 31. 12. 2014., manje su za 23,7 milijuna KM, odnosno 85%.

Na smanjenje ukupnih rezervi mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da financijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, nisu uključeni u financijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH.

U prvih devet mjeseci 2015. godine, MKO su otpisale 3,3 milijuna KM glavnice i 0,3 milijuna KM kamate.

Grafikon 12. Kvalitet portfolija MKO

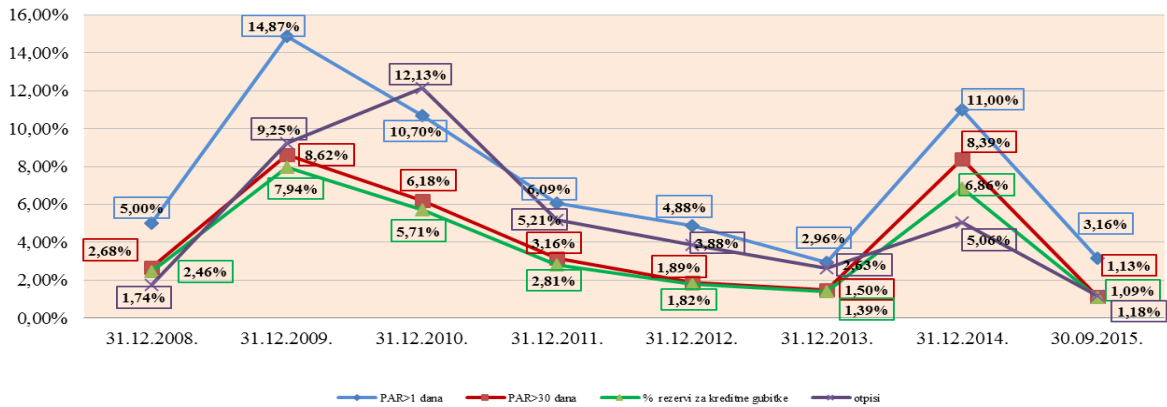

2.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 30. 9. 2015., mikrokreditni portfelj bilježi pad od 8% (30,1 milijun KM), ali iskazuje poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Najznačajniji utjecaj na pad mikrokreditnog portfelja na razini mikrokreditnog sektora FBiH, ali i na poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja, ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji, koji su značajno utjecali na pogoršanje pokazatelja mikrokreditnog sustava u prethodnim kvartalima, nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te se mnoge MKO i dalje suočavaju s nedostatkom sredstava za financiranje kreditnog portfelja.

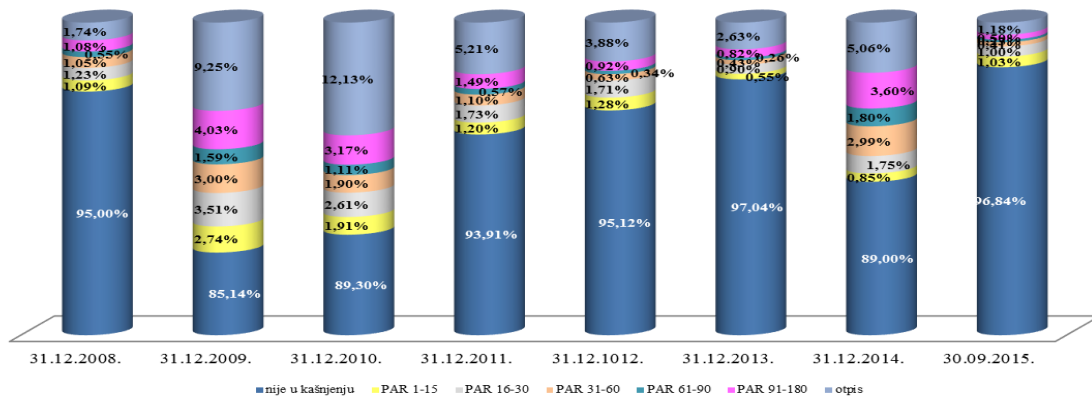
Poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 6,86%, koliko je iznosila na 31. 12. 2014., na 1,09%. Isto tako, portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja bilježi značajno poboljšanje, te je sa 8,39% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 1,13%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%), a gledajući pojedinačno dvije MKF krše propisani standard. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno poboljšanje, te je sa 11% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 3,16%.

Grafikon 13. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfolija MKO

U prvih devet mjeseci 2015. godine, MKO su otpisale 2.155 kreditnih partija (2.117 otpisanih kreditnih partija odnosi se na fizičke osobe, a 38 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 3,6 milijuna KM, od čega se 3,3 milijuna KM odnosi na otpisanu glavnice.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfolija MKO po godinama

Na razini sektora, postotak otpisa sa 30. 9. 2015. godine iznosio je 1,18% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 3,88 postotnih bodova, te se nalazi u okviru standarda propisanog od Agencije. Dvije MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako u prvih devet mjeseci 2015. godine, naplatile 7,3 milijuna KM otpisane glavnice i 0,7 milijuna KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom razdoblju trajni otpis iznosio 31 tisuću KM po glavnici i 40 tisuća KM po kamati. Što se tiče efikasnosti naplate otpisanih kredita u prvih devet mjeseci 2015. godine, jedno MKD je imalo 20% naplate otpisanih kredita u odnosu na ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, 1 MKF 11%, 8 MKF su imale postotak efikasnosti naplate u rasponu od 5% do 10%, dok su 2 MKF imale postotak efikasnosti naplate 5%.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji sa 30. 9. 2015. iznose 123,7 milijuna KM i manja su za 32% u odnosu na kraj prethodne godine. Najznačajniji utjecaj na pad potraživanja po otpisanim kreditima na razini mikro kreditnog sektora FBiH, ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF, čija potraživanja po otpisanim kreditima iznose preko 100 milijuna KM, otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji, nisu uključeni u analizu mikro kreditnog sustava u FBiH.

- 000 KM -

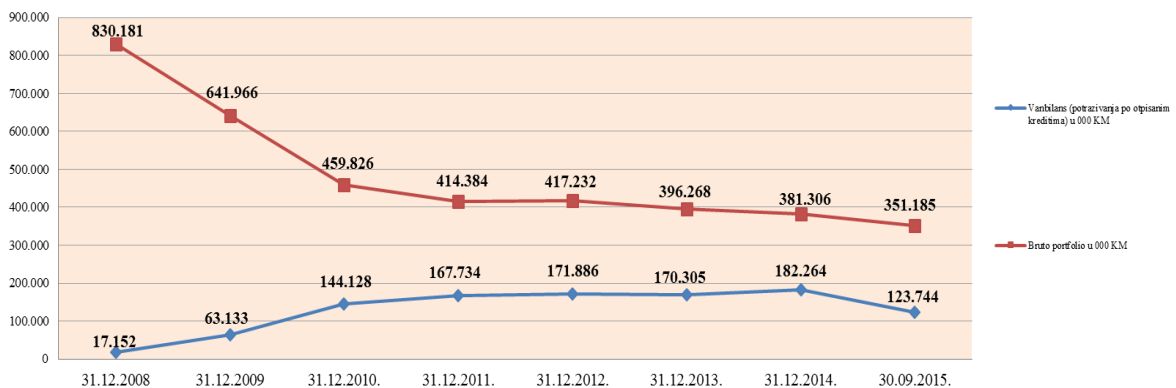
Tablica 10. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati

OPIS	FIZIČKE OSOBE		PRAVNE OSOBE		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 1.1.2015.	111.782	11.929	2.855	303	114.637	12.232
Promjene u 2015. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	3.152	287	97	9	3.249	296
<i>otpis u razdoblju 1.01.-31.3.</i>	969	95	25	2	994	97
<i>otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	1.063	95	31	2	1.094	97
<i>otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	1.120	97	41	5	1.161	102
<i>otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Naplaćeno u tekućoj godini	7.162	712	108	10	7.270	722
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	2.259	224	40	3	2.299	227
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	2.493	268	24	3	2.517	271
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	2.410	220	44	4	2.454	224
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Trajni otpis u tekućoj godini	31	40	0	0	31	40
<i>trajni otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	8	28	0	0	8	28
<i>trajni otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	13	10	0	0	13	10
<i>trajni otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	10	2	0	0	10	2
<i>trajni otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Saldo na datum 30.09.2015.	107.741	11.464	2.844	302	110.585	11.766

* Napomena: Podaci u Tablici 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u izvanbilančnoj evidenciji za iznos od 1,4 milijuna KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate te dio izvansudskih nagodbi kod dvije MKF.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfelj MKO manji je za 58%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća za više od 7 puta, i sa 30. 9. 2015. čine 35% ukupnog kreditnog portfelja. Postoje značajna odstupanja u kvaliteti portfelja između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da dvije MKF imaju preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfelj (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u izvanbilanci veći je od iznosa ukupnih bruto kredita za 63%), što je izravna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfelja.

Grafikon 15. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfeljo MKO

MKO su dužne pokrenuti sudske sporove za naplatu otpisanih potraživanja preko 180 dana u cilju zaštite imovine MKO.

2.3.2. Otplata kredita s instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata

Posljedice globalne ekonomske krize na financijski sektor, neadekvatne kreditne politike i slabosti internih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfelja. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih razdoblja, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koji se otplaćuju putem jamstva, Agencija je od 31. 12. 2009. propisala izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvješćima o otplati kredita na teret jamaca kod MKO u Federaciji BiH ukupan broj kreditnih partija u aktivnom kreditnom portfelju MKO na dan 30. 9. 2015. je bio 148.521 od čega su 1,36% kreditnih partija otplaćivali jamci što je manje za 0,08 postotnih bodova u odnosu na postotak kredita koje su otplaćivali jamci u ukupnom broju kredita na dan 31. 12. 2014. (2014.: 1,44%). Prema kvartalnim izvješćima, ukupan bruto kreditni portfelj u MKO sektoru na dan 30. 9. 2015. je iznosio 351.185 tisuća KM od čega je udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca iznosio 1,48% što je za 0,11 postotnih bodova manje u odnosu na udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca u ukupnom bruto kreditnom portfelju na kraju 2014. godine (2014.: 1,59%).

Prema izvješćima MKO, a shodno Odluci o načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/14 i 62/14), u razdoblju od 1.7. do 30. 9. 2015., podneseno je ukupno 58 prigovora prema MKO. Za 6 MKF i 1 MKD nema evidentiranih prigovora.

Sudužnici/jamci su uputili 11 prigovora, dužnici 25 prigovora, dok su ostale zainteresirane strane uputile 22 prigovora. MKO su pozitivno riješile 5 prigovora, negativno 48 prigovora, dok je 5 prigovora u procesu izjašnjenja.

2.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje sukladno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Pročišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tijekom realiziranja ugovora o kreditu. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Sukladno mjesečnim izvješćima o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u trećem kvartalu 2015. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 84,5 milijuna KM što je za 2,3 milijuna KM, odnosno 3% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom razdoblju prethodne godine. Sa stanjem na 30. 9. 2015., MKO su imale 148.521 aktivnih kreditnih partija, što je za 10.292 kreditne partije, odnosno 6% manje u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na razini sektora, na dan 30. 9. 2015., bio je 2.365 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.288 KM, dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 12.168 KM.

Tablica 11. Prosječne ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za III. kvartal 2015. godine – po proizvodima

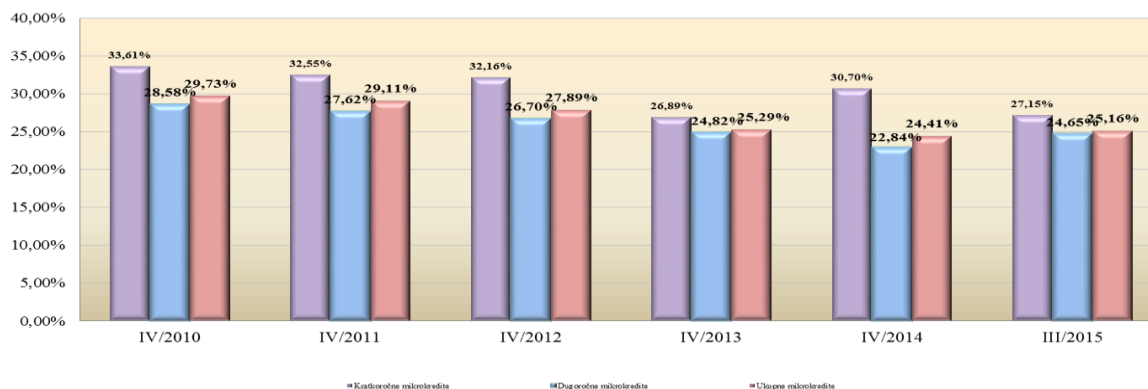
Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokredita u III. kvartalu 2015. godine (u 000 KM)	Ponderirana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderirana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	17.170	18,80%	27,15%
1.1.	Uslužne djelatnosti	3.882	16,24%	25,44%
1.2.	Trgovinu	1.381	17,44%	25,57%
1.3.	Poljoprivredu	4.446	12,48%	22,31%
1.4.	Proizvodnju	457	17,98%	24,82%
1.5.	Stambene potrebe	1.381	22,30%	28,12%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	1.773	25,11%	31,12%
1.7.	Ostalo	3.850	25,08%	33,14%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	67.296	20,80%	24,65%
2.1.	Uslužne djelatnosti	14.365	21,11%	25,22%
2.2.	Trgovinu	4.771	20,27%	24,23%
2.3.	Poljoprivredu	21.274	19,88%	23,46%
2.4.	Proizvodnju	1.665	20,23%	24,51%
2.5.	Stambene potrebe	14.043	20,12%	22,96%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	1.601	24,99%	29,70%
2.7.	Ostalo	9.577	23,01%	28,29%
UKUPNO		84.466	20,39%	25,16%

Za kratkoročne kredite, prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 12,48% za poljoprivredu do 25,11% za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 22,31% za poljoprivredu do 33,14% za ostale kredite. Prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 19,88% za poljoprivredu do 24,99% za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 22,96% za stambene kredite do 29,70% za nenamjenske kredite. Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za poljoprivredu i stambene potrebe, dok su najskuplji nenamjenski i ostali krediti. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u donjoj tabeli.

Tablica 12. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na mikrokredite po kvartalima

PROSJEČNA PONDERIRANA EKS na:	IV/2010	IV/2011	IV/2012	IV/2013	IV/2014	III/2015
Kratkoročne mikrokredite	33,61%	32,55%	32,16%	26,89%	30,70%	27,15%
Dugoročne mikrokredite	28,58%	27,62%	26,70%	24,82%	22,84%	24,65%
Ukupne mikrokredite	29,73%	29,11%	27,89%	25,29%	24,41%	25,16%

Grafikon 16. Prosječne ponderisane EKS na mikrokredite (u %)

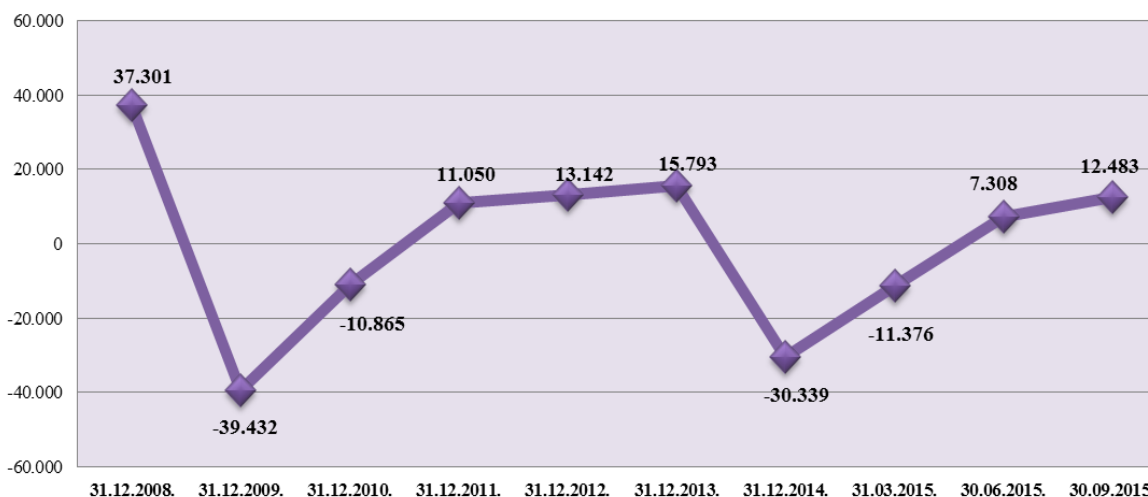
Mikrokreditne organizacije su povećale efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, iako neznatno, pa su tako, na kraju trećeg kvartala 2015. godine, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikro kreditnom sektoru iznosile 25,16%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2014. godine, ostvarile rast od 0,75 postotnih bodova. Promatrajući isto razdoblje, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 27,15%, te su zabilježile pad od 3,55 postotnih bodova. Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na dugoročne kredite na kraju trećeg kvartala 2015. godine, iznosile su 24,65%, te su u porastu za 1,81 postotni bod u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine. Međutim, promatrajući visinu kamatnih stopa kroz godine rada MKO, zaključuje se da su kamatne stope na kraju trećeg kvartala 2015. godine, značajno smanjene u odnosu na prethodne godine.

2.5. Račun dobiti i gubitka

U razdoblju 1.1. - 30.9.2015., jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 186 tisuća KM (1.1. – 30.9.2014.: 268 tisuća KM neto gubitka). U ovom razdoblju MKF su ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 12.297 tisuća KM, dok su u istom razdoblju prethodne godine, MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 14.296 tisuća KM.

U razdoblju 1.1. - 30.9.2015., od ukupno 11 MKF, 8 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 12.526 tisuća KM, dok su 3 MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 229 tisuća KM.

Grafikon 17. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na razini mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 12.483 tisuće KM, što je za 27.047 tisuća KM više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Na poboljšanje finansijskog rezultata mikrokreditnog sustava u FBiH najveći utjecaj ima činjenica da finansijski pokazatelji jedne MKF nad kojom je otvoren stečajni postupak, a koja je u prethodnim izvještajnim razdobljima ostvarivala značajan manjak prihoda nad rashodima, nisu uključeni u finansijske pokazatelje mikrokreditnog sustava u FBiH.

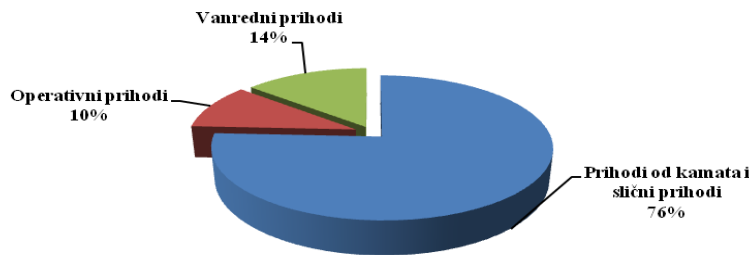
Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tablici 13.

- 000 KM -

Tablica 13. Račun dobiti i gubitka MKO										
Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2014.				Za razdoblje 1.1. - 30.9.2015.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	52.515	151	52.666	89	48.387	1.206	49.593	88	94
1.2.	Operativni prihodi	6.605	16	6.621	11	6.938	88	7.026	12	106
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	59.120	167	59.287		55.325	1.294	56.619	100	95
3.										
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	11.001	49	11.050	14	7.791	400	8.191	16	74
3.2.	Operativni rashodi	46.015	384	46.399	57	39.979	686	40.665	77	88
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	24.229	5	24.234	29	3.614	21	3.635	7	15
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	81.245	438	81.683		51.384	1.107	52.491	100	64
5.	IZVANREDNI PRIHODI	8.974	8	8.982		9.038	13	9.051		101
6.	IZVANREDNI RASHODI	1.145	5	1.150		682	14	696		61
7.	UKUPNO PRIHODI - RASHODI (2+5-4-6)	-14.296	-268	-14.564		12.297	186	12.483		-86
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	-14.296		-14.296		12.297		12.297		-86
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		-268	-268			186	186		
10.	POREZI		0	0			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		-268	-268			186	186		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			-14.564				12.483		

Ukupni prihodi MKO za razdoblje 1.1. - 30.9.2015. iznose 56,6 milijuna KM, koji se gotovo u cijelosti odnose na prihode MKF. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukupni prihodi manji su za 2,7 milijuna KM ili 5%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 49,6 milijuna KM ili 88% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 3,1 milijun KM ili 6%, dok operativni prihodi iznose 7 milijuna KM ili 12% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 0,4 milijuna KM, odnosno za 6%.

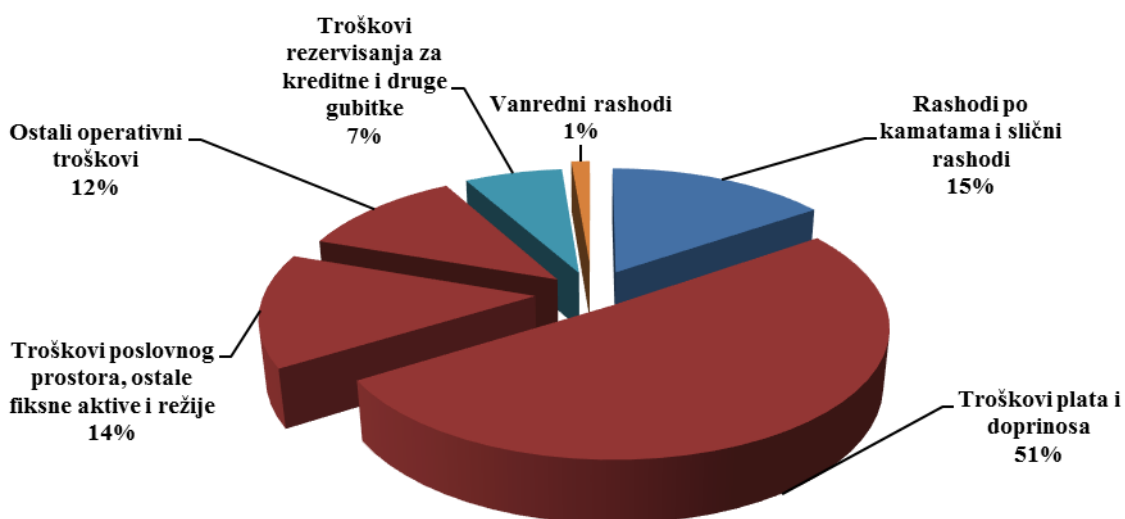
Grafikon 18. Struktura prihoda (uključeni vanredni prihodi)

Izvanredni prihodi MKO ostvareni u razdoblju od 1.1. do 30.9.2015. iznose 9,1 milijun KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 0,1 milijun KM, odnosno za 1%. Izvanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Izvanredni rashodi MKO ostvareni tijekom prvih devet mjeseci 2015. godine iznose 0,7 milijuna KM, i manji su za 0,5 milijuna KM odnosno 39% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ukupni rashodi iznose 52,5 milijuna KM od kojih se 51,4 milijuna KM ili 97,9% odnosi na rashode MKF, a 1,1 milijun KM ili 2,1% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi manji su za 29,2 milijuna KM ili 36%. U strukturi rashoda, 8,2 milijuna KM ili 16% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 2,9 milijuna KM ili 26%. Operativni rashodi iznose 40,7 milijuna KM ili 77% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 5,7 milijuna KM ili 12%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 27 milijuna KM (1.1.-30.9.2014.: 28,7 milijuna KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 7,6 milijuna KM (1.1.-30.9.2014.: 9,1 milijun KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 6,1 milijun KM (1.1.-30.9.2014.: 8,6 milijuna KM). Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 3,6 milijuna KM ili 7% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za čak 20,6 milijuna KM ili 85%.

Grafikon 19. Struktura rashoda (uključeni vanredni rashodi)

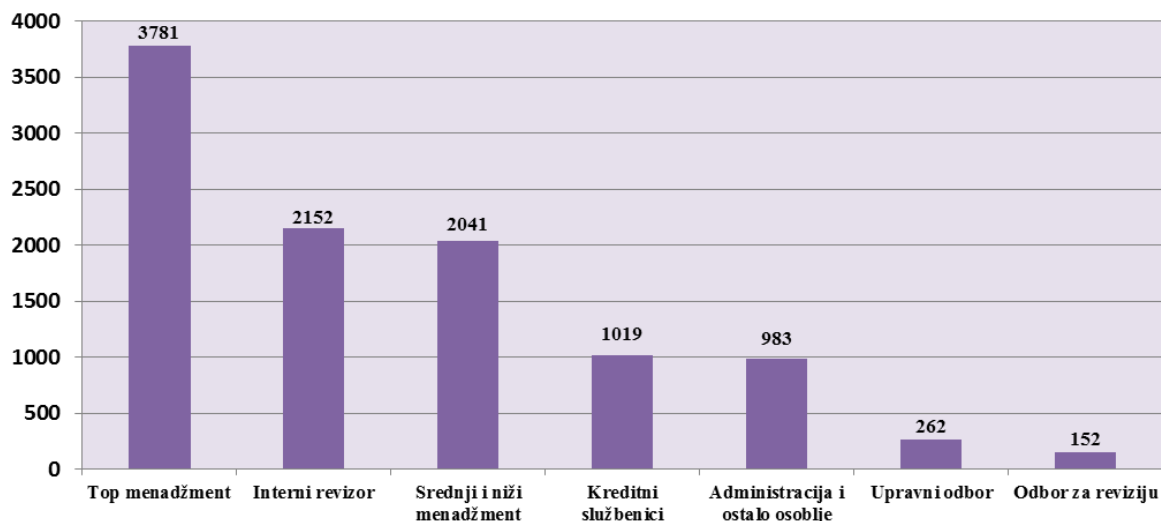

2.5.1. Standard mjesečnih primanja u mikrokreditnoj djelatnosti

Standard razumne tržišne vrijednosti je vrijednost koja se postiže na tržištu rada te se kao relevantan podatak promatra prosječna plaća Federacije BiH jer ona predstavlja omjer tržišta rada. Međutim pošto svaka industrija ima svoje specifičnosti, tako i mikrokreditna industrija ima svoje specifičnosti, te se u cilju usporedbe koriste standardi koji vrijede za mikrokreditnu djelatnost. Standard tržišta mikrokreditne djelatnosti je približna ili ista standardna vrijednost koja se za istu uslugu plaća na tržištu mikrokreditne industrije u približnom ili istom iznosu s prosjekom relevantne grupe, tj. prosjekom cjelokupne mikrokreditne industrije. U cilju utvrđivanja prosjeka se uzimaju vrijednosti MKO-a čije poslovanje je usklađeno sa standardima poslovanja propisanih odlukom o ostalim općim uvjetima poslovanja mikrokreditnih organizacija, jer su plaće u takvim organizacijama tržišno utemeljene s obzirom da je poslovanje u okviru propisanih mjerljivih standarda osigurano da MKO posluje sukladno načelima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika, a što je i obveza prema čl. 40 Zakona o udrugama i fondacijama.

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u razdoblju 1.1. - 30.9.2015. manji su za 6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema izvješćima MKO, prosječna mjesečna neto plaća zaposlenika MKO na dan 30. 9. 2015., iznosila je 1.124 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 41 KM, iz čega proizlazi da je, u mikrokreditnom sektoru, prosječna mjesečna neto plaća s bonusima iznosila 1.165 KM. Na dan 30. 9. 2015., prosječne mjesečne neto plaće višeg menadžmenta u mikrokreditnom sektoru s bonusima su iznosile 3.781 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 262 KM, a članovima odbora za reviziju 152 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plaće unutarnjih revizora u MKO s bonusima su iznosile 2.152 KM, srednjeg i nižeg menadžmenta 2.041 KM, kreditnih službenika 1.019 KM, te administracije i ostalog osoblja 983 KM.

Grafikon 20. Prosječna mjesečna plata/naknada u MKO sa uključenim bonusima (u KM)

Člankom 39. Zakona o MKO propisano je da su mikrokreditne fondacije dužne investirati višak prihoda nad rashodima u obavljanje mikrokreditne djelatnosti i da nije dozvoljena izravna ili neizravna raspodjela viška prihoda nad rashodima osnivačima, članovima organa, odgovornim osobama i zaposlenim u mikrokreditnoj fondaciji. Naime, primijećeno je da pojedine MKF isplaćuju plaće/naknade koje značajno odstupaju od prosjeka mikrokreditnog sektora.

Kod jedne MKF, prosječna mjesečna neto plaća višeg menadžmenta 2 puta je veća u odnosu na sektorski prosjek.

3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM OSOBAMA

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s osobama, koje se sukladno članku 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Člankom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s osobom koja je povezana s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim osobama, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanim osobom smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanoj osobi ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezane osobe. S tim u vezi, sve MKO su dužne uspostaviti registar povezanih osoba i isti redovno ažurirati.

Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim osobama, MKO su dužne postupati u skladu s usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim osobama moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,
- osoba povezana s MKO koje je član organa upravljanja MKO ne može sudjelovati u glasovanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i nje same ili bilo koje druge s njom povezane osobe,
- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezane osobe, fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim osobama i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim osobama MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druge osobe, a MKO su dužne izvješćivati Agenciju dostavom kvartalnih izvješća o svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu s povezanim osobama. Tijekom prvih devet mjeseci 2015. godine, od 12 MKO, na propisanim obrascima, 8 MKF i 1 MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim osobama u ukupnom iznosu od 266.785 KM. Samo jedna MKF ima čak 52% udjela u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama.

-u KM-

Tablica 14. Transakcije s povezanim osobama			
Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u razdoblju 1.1.-30.9.2015.	Udjel (%)
1.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	140.279	52,58%
2.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	92.542	34,69%
3.	Refundacija troškova	13.682	5,13%
4.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	13.682	5,13%
5.	Zakup poslovnog prostora	6.600	2,47%
6.	Kratkoročni krediti od banaka	0	0,00%
7.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	0	0,00%
8.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	0	0,00%
9.	Odvjetničke usluge	0	0,00%
10.	Anuiteti po kreditu	0	0,00%
11.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovi zakupa	0	0,00%
U K U P N O		266.785	100,00%

U tablici 14. prikazani su iznosi transakcija s povezanim osobama u razdoblju od 1.1. do 30. 9. 2015., iz koje je evidentno da su po iznosu transakcija, MKO najviše transakcija obavile po osnovi izvršenih plaćanja prema osnivačima MKO i njegovim povezanim osobama (52,58%) i po osnovi plaćanja faktura za isporučenu robu/usluge (34,69%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvješćima prijavile i transakcije s povezanim osobama po osnovi plaćanja zakupa poslovnog prostora, plaćanja zajedničkih troškova i druge transakcije.

Transakcije s povezanim osobama MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s osobama koje su povezane s osnivačem MKO i njegovim povezanim osobama (64%), članovima odbora za reviziju (27%), članovima upravnog odbora (8%) i direktorom (1%). Agencija će i u narednom razdoblju, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim osobama, te će cijeliti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, shodno čemu će nalagati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim osobama.

4. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO U STEČAJU

Jedna MKF, nedomaćinskim poslovanjem i poslovanjem suprotno načelima potrebne pažnje dobrog gospodarstvenika, te višestrukim i kontinuiranim kršenjem svih propisanih uvjeta poslovanja mikrokreditnih organizacija, u značajnoj mjeri destabilizira mikrokreditno tržište nanoseći izravnu štetu imovini fondacije, njenim povjerenicima, klijentima, te doniranim sredstvima od općeg i zajedničkog interesa građana Federacije BiH.

Agencija je, u cilju stabilnosti mikrokreditnog sustava, poduzela brojne korektivne mjere prema istoj MKF, međutim privremenim mjerama suda na prijedlog predmetne MKF, rješenja Agencije su odložena do okončanja upravnog spora, a nadležnosti Agencije iz zakona o Agenciji i ZoMKO u ovom slučaju su u potpunosti derogirane, čime je Agencija onemogućena djelovati na način da efikasno regulira tržište i štiti stabilnost mikrokreditnog sustava u Federaciji BiH. Na temelju zahtjeva povjerenika, Općinski sud u Sarajevu je, dana 16. 3. 2015., pokrenuo prethodni postupak za utvrđivanje uvjeta za otvaranje stečajnog postupka nad Fondacijom i imenovao privremenog stečajnog upravnika. Dana 3. 6. 2015., Općinski sud u Sarajevu je otvorio stečajni postupak nad imovinom ove MKF.

Bilančna suma ove MKF u stečaju, sa 30. 9. 2015., iznosi 10,9 milijuna KM i za 24,8 milijuna KM ili 70% je manja u odnosu na kraj prethodne godine. Bruto krediti ove MKF, kao najznačajnija stavka aktive, iznosili su 3,6 milijuna KM i za 42,5 milijuna KM ili 92% su manji u odnosu na stanje sa 31. 12. 2014., dok su neto krediti iznosili 0,6 milijuna KM i za 23,1 milijun KM ili 97% su manji u odnosu na promatrano razdoblje.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima ove MKF koja se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji, sa 30. 9. 2015., iznose 100,9 milijuna KM i veća su za 46,4 milijuna KM odnosno 85% u odnosu na kraj prethodne godine.

Obveze po uzetim kreditima, na dan 30. 9. 2015., iznosile su 53 milijuna KM i za 1% su manje u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupni kapital ove MKF u stečaju na dan 30. 9. 2015. je negativan i iznosi – 50,4 milijuna KM, te je za 27,9 milijuna KM manji u odnosu na stanje sa 31. 12. 2014.

U razdoblju od 1.1.-30.9.2015., ova MKF u stečaju je ostvarila manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 5,4 milijuna KM.

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvješća MKO sa 30. 9. 2015. može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnih organizacija u Federaciji BiH u odnosu na kraj prethodne godine, ukazuje na daljnji pad aktive (za 9%) i kreditnog portfelja (za 8%), međutim pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja iskazuju značajno poboljšanje, te pad zaposlenih (za 8%) i obveza po uzetim kreditima (za 25%). Kapital MKF u odnosu na kraj prethodne godine bilježi rast od 19%. Najznačajniji utjecaj na ove pokazatelje mikrokreditnog sektora FBiH ima činjenica da je nad imovinom jedne MKF otvoren stečajni postupak, te zbog toga njeni financijski pokazatelji nisu uključeni u analizu mikrokreditnog sustava u FBiH.

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfelja, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora. Konsolidacija na razini MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije opsega, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dopijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga sve MKO koje nisu operativno održive bi trebale razmotriti mogućnost spajanja ili pripajanja, kako bi se zaštitila imovina MKF, a što bi bilo sukladno načelima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika.

Imperativ MKO u narednom razdoblju je poštivanje načela poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog gospodarstvenika s fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzima sve raspoložive nadzorne mjere i pokreće potrebne radnje pred nadležnim organima u svrhu sankcioniranja MKO, te uvođenja njihovog poslovanja u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja.

U narednom razdoblju MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Punoj primjeni članka 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;
- Kontrolu kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni načela domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni načela dobrih korporativnih praksi, a što treba utjecati na smanjenje kamatnih stopa;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se izravno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;

- Poboljšanju sustava internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni načela odgovornog kreditiranja;
- Postizanje potpune neovisnosti unutarnje revizije od menadžmenta MKO, koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvješćivati upravni odbor;
- Obveznoj razmjeni informacija na razini sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta;
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja, te
- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stupanj otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenih u MKO.

Broj: U.O. -76-3/15

Sarajevo, 26. studenog 2015.

IV. PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Bilanca stanja MKF

Prilog 4. Bilanca stanja MKD

Prilog 5. Račun dobiti i gubitka MKF

Prilog 6. Račun dobiti i gubitka MKD

Prilog 7. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 1.

**PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO
KOJI SU BILI VAŽEĆI SA 30. 9. 2015.**

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koja mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvješćivanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Pročišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
10. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranju terorističkih aktivnosti	48/12
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta	23/14, 26/14 i 62/14
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obveze jamstva	23/14 i 62/14
14. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja financijskih usluga	62/14

Upute Agencije za poslovanje MKO

1. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti i
5. Uputa za izradu izvješća mikrokreditnih organizacija.

Prilog 2.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	30. 9. 2015.			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-380, 754-388 fax	sead.mucic@eki.ba www.eki.ba	16.195	2.694	21	1
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sadina.bina@eki.ba www.eki.ba	110.404	56.355	257	68
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	13.955	10.545	59	12
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Elma Čardaklija - Bašić	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	30.826	5.456	123	28
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	info@melaha.ba www.melaha.ba	1.229	422	5	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	48.210	18.563	145	25
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	22.163	6.149	98	22
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	info@mikroaldi.org www.mikroaldi.org	5.333	4.146	29	7
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	126.895	66.077	302	60
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.719	1.551	8	0
11.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	346	256	5	0
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Anis Aganović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	33.987	19.925	148	40
13.	MKF "PRIZMA" U STEČAJU Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Abdulaziz Mahmutović, stečajni upravnik	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	/	/	/	/
UKUPNO						411.262	192.139	1.200	263

Prilog 3.

BILANCA STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2014.	%	30.9.2015.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	36.912	8	19.884	5	54
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	18.253	4	11.623	3	64
1b)	Kamatonosni računi depozita	18.659	4	8.261	2	44
2.	Plasmani bankama	3.523	1	643	0	18
3.	Kredit	376.275		337.143		90
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	26.140		3.828		15
3b)	Neto krediti (3-3a)	350.135	79	333.315	85	95
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	39.373	9	29.488	7	75
5.	Dugoročne investicije	3.061	0	3.061	1	100
6.	Ostala aktiva	13.820	3	8.898	2	64
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	1.618		222		14
8.	UKUPNO AKTIVA	445.206	100	395.067	100	89
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	78.848	17	78.246	20	99
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	181.626	41	107.933	27	59
11.	Ostale obveze	26.134	6	19.443	5	74
12.	UKUPNO OBVEZE	286.608	64	205.622	52	72
13.	Donirani kapital	67.521		55.836		83
14.	Temeljni kapital	3.820		3.820		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	187.612		186.806		100
15a)	za prethodne godine	172.658		174.325		101
15b)	za tekuću godinu	14.954		12.481		83
16.	Manjak prihoda nad rashodima	102.817		59.431		58
16a)	za prethodne godine	57.745		59.202		103
16b)	za tekuću godinu	45.072		229		1
17.	Ostale rezerve	2.462		2.414		98
18.	UKUPNO KAPITAL	158.598	36	189.445	48	119
19.	UKUPNO PASIVA	445.206	100	395.067	100	89
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	182.208		123.684		68
	- komisioni poslovi	275		31		11

Prilog 4.

BILANCA STANJA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2014.	%	30.9.2015.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	2.001	28	1.971	12	99
1a)	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	2.001	28	1.971	12	99
1b)	Kamatonski računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	5.031		14.042		279
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	11		15		136
3b)	Neto krediti (3-3a)	5.020	71	14.027	87	279
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	29	0	9	0	31
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	71	1	189	1	266
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1		1		100
8.	UKUPNO AKTIVA	7.120	100	16.195	100	227
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	217	3	768	4	354
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	4.086	58	12.140	75	297
11.	Ostale obveze	309	4	593	4	192
12.	UKUPNO OBVEZE	4.612	65	13.501	83	293
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Temeljni kapital	600		600		100
15.	Emisioni ažio	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	-392		186		-47
16a)	prethodnih godina	-5		0		0
16b)	tekuće godine	-387		186		-48
17.	Zakonske rezerve	2.300		1.908		83
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	2.508	35	2.694	17	107
20.	UKUPNO PASIVA	7.120	100	16.195	100	227
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	56		60		107
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 5.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2014.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2015.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	74	0	65	0	88
1.2.	Kamate na plasmane bankama	131	0	9	0	7
1.3.	Kamate na kredite	48.987	94	47.760	99	97
1.4.	Ostali finansijski prihod	3.323	6	553	1	17
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	52.515	100	48.387	100	92
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	10.546	96	7.125	91	68
2.2.	Ostali finansijski rashodi	455	4	666	9	146
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	11.001	100	7.791	100	71
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	41.514		40.596		98
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	5.486	83	4.850	70	88
4.2.	Ostali operativni prihodi	1.119	17	2.088	30	187
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	6.605	100	6.938	100	105
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	28.443	62	26.486	66	93
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	9.071	20	7.528	19	83
5.3.	Ostali operativni troškovi	8.501	18	5.965	15	70
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	46.015	100	39.979	100	87
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	24.229		3.614		15
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	-22.125		3.941		-18
8.	Izvanredni prihodi	8.974		9.038		101
9.	Izvanredni rashodi	1.145		682		60
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	-14.296		12.297		-86

Prilog 6.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2014.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2015.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	147	97	1.206	100	820
1.4.	Ostali financijski prihod	4	3	0	0	0
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	151	100	1.206	100	799
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	37	76	373	93	1.008
2.2.	Ostali financijski rashodi	12	24	27	7	225
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	49	100	400	100	816
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	102		806		790
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	12	75	83	94	692
4.2.	Ostali operativni prihodi	4	25	5	6	125
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	16	100	88	100	550
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	282	73	544	79	193
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	41	11	37	6	90
5.3.	Ostali operativni troškovi	61	16	105	15	172
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	384	100	686	100	179
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	5		21		420
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-271		187		-69
8.	Izvanredni prihodi	8		13		163
9.	Izvanredni rashodi	5		14		280
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-268		186		-69
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	-268		186		-69

Prilog 7.

**PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
stanje na dan 30. 9. 2015.**

000 KM

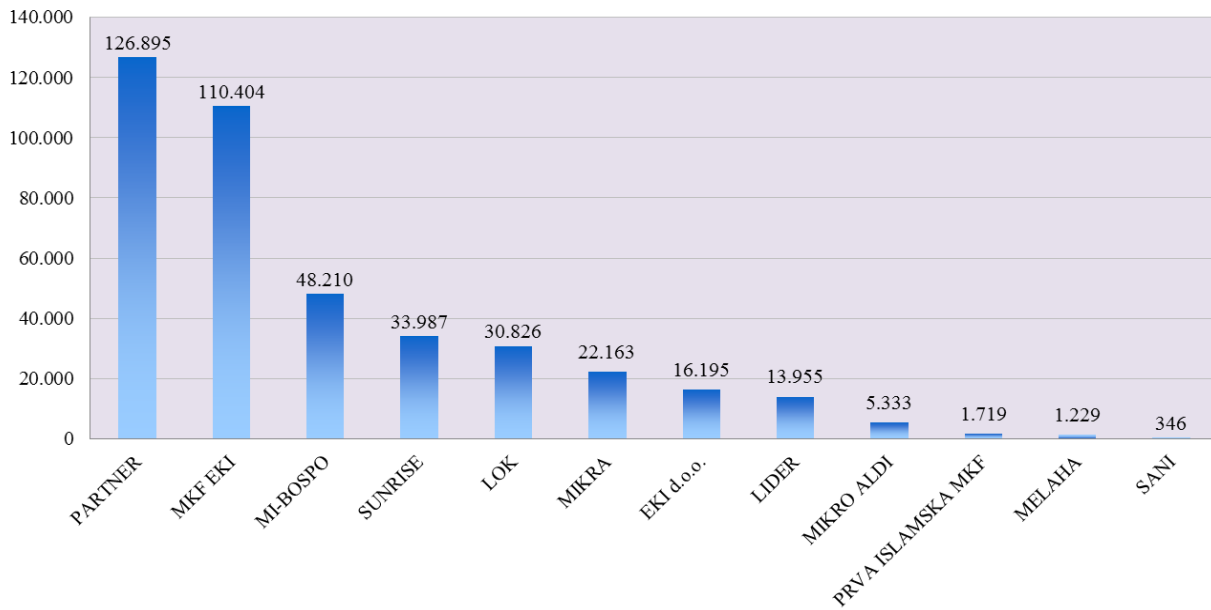
Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MELAHA Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Goražde	PARTNER MKF Tuzla	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		6.326	5.891	4.639	0	3.354	4.070	804	16.561	2.245	1.942	45.832
1.	Mercy Corps								10.091			10.091
2.	USAID	3.046		543					3.046			6.635
3.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891									5.891
4.	LIP			1.479		947			675		1.214	4.315
5.	CRS						4.070					4.070
6.	UNHCR			1.198		479		200	1.229		614	3.720
7.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo									2.245		2.245
8.	UNDP	1.932		153					59			2.144
9.	UMCOR			637		377			317			1.331
10.	IRC					371			805			1.176
11.	SIDA Housing	1.080										1.080
12.	Women's World Banking PRM/USA State Department					1.034						1.034
13.				577								577
14.	OXFAM							500				500
15.	EZE, Njemačka								339			339
16.	USDA Know-How Project	237										237
17.	Church World Service					146						146
18.	Ostalo	31		52				104			114	301
Donacije za osnovna sredstva		8	0	286	0	12	235	0	229	0	10	780
19.	Mercy Corps								229			229
20.	Unipromet						170					170
21.	Nedžad Beglerović			102								102
22.	CRS						65					65
23.	Ostalo	8		184		12					10	214
Donacije za operativne troškove		1.004	874	2.810	500	1.344	17	0	1.964	2	709	9.224
24.	LIP			1.515					201		709	2.425
25.	USAID					1.344			524			1.868
26.	CHF		874									874
27.	Mercy Corps								809			809
28.	SIDA Housing	748										748
29.	PM			556								556
30.	BCT			519								519
31.	JKPHD La Benevolencija				500							500
32.	NBR			220								220
33.	UNHCR								176			176
34.	EBRD	105							1			106
35.	IFC	104										104
36.	EFSE	11							73			84
37.	Ostalo	36					17		180	2		235
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.338	6.765	7.735	500	4.710	4.322	804	18.754	2.247	2.661	55.836

GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 30. 9. 2015. u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfelja MKO na dan 30. 9. 2015. u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos obveza po uzetim kreditima MKO na dan 30. 9. 2015. u 000 KM
- Grafikon 4. Iznos kapitala MKO na dan 30. 9. 2015. u 000 KM
- Grafikon 5. Iznos doniranog kapitala (po izvješćima) MKO na dan 30. 9. 2015. u 000 KM
- Grafikon 6. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za razdoblje 1.1.- 30.9.2015. u 000 KM
- Grafikon 7. Operativna održivost MKO u razdoblju 1.1. - 30.9.2015.
- Grafikon 8. Broj zaposlenih u MKO na dan 30. 9. 2015.
- Grafikon 9. Broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2015.
- Grafikon 10. Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30. 9. 2015.
- Grafikon 11. Broj otpisanih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30. 9. 2015.
- Grafikon 12. Iznos kredita u 000 KM otpisanih u razdoblju 1.1.-30.9.2015.
- Grafikon 13. Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM u razdoblju 1.1.-30.9.2015.
- Grafikon 14. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 30. 9. 2015.
- Grafikon 15. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfelj MKO na dan 30. 9. 2015.
- Grafikon 16. Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 30. 9. 2015.
- Grafikon 17. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30. 9. 2015.
- Grafikon 18. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za razdoblje 1.1.-30.9.2015.
- Grafikon 19. Prosječna mjesečna primanja višeg menadžmenta u MKO za razdoblje 1.1.-30.9.2015.
- Grafikon 20. Prosječna mjesečna primanja kreditnih službenika u MKO za razdoblje 1.1.-30.9.2015.
- Grafikon 21. Iznos ukupnih isplata mikrokredita u III. kvartalu 2015. godine u 000 KM
- Grafikon 22. Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvješćima MKO u III. kvartalu 2015. godine
- Grafikon 23. Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO u III. kvartalu 2015. godine
- Grafikon 24. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvješćima MKO u III. kvartalu 2015. godine

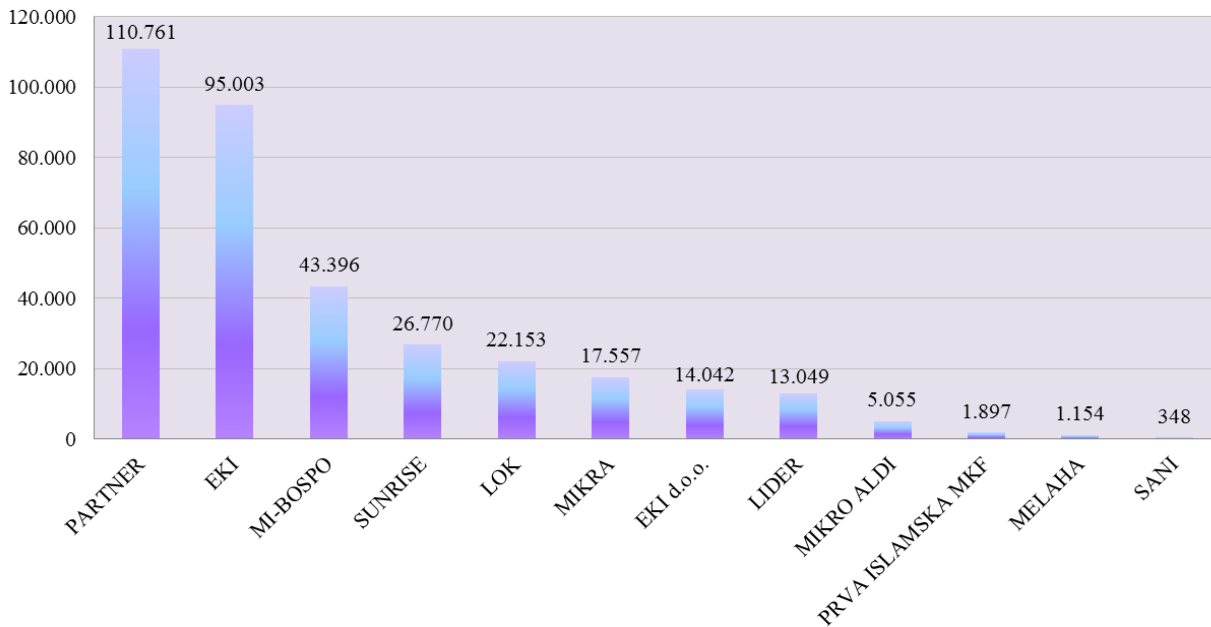
Grafikon 1.

Iznos aktive MKO na dan 30.09.2015. godine u 000 KM

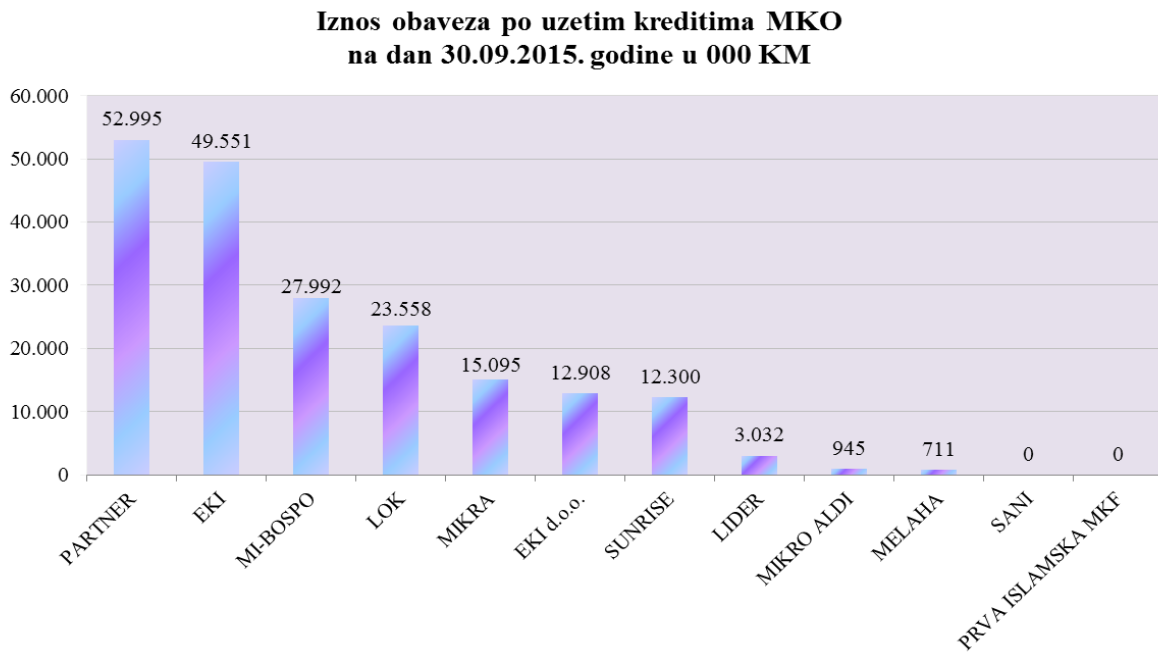

Grafikon 2.

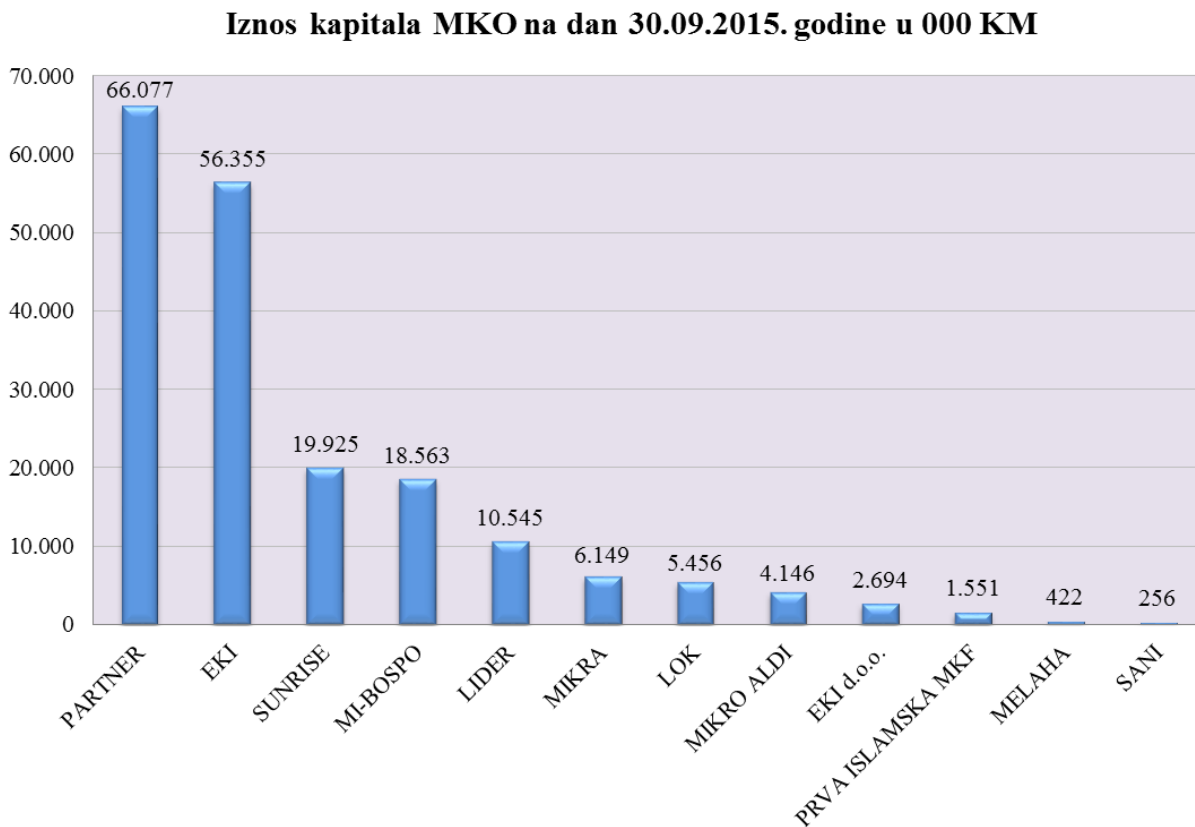
Iznos bruto portfelja MKO na dan 30.09.2015. godine u 000 KM

Grafikon 3.

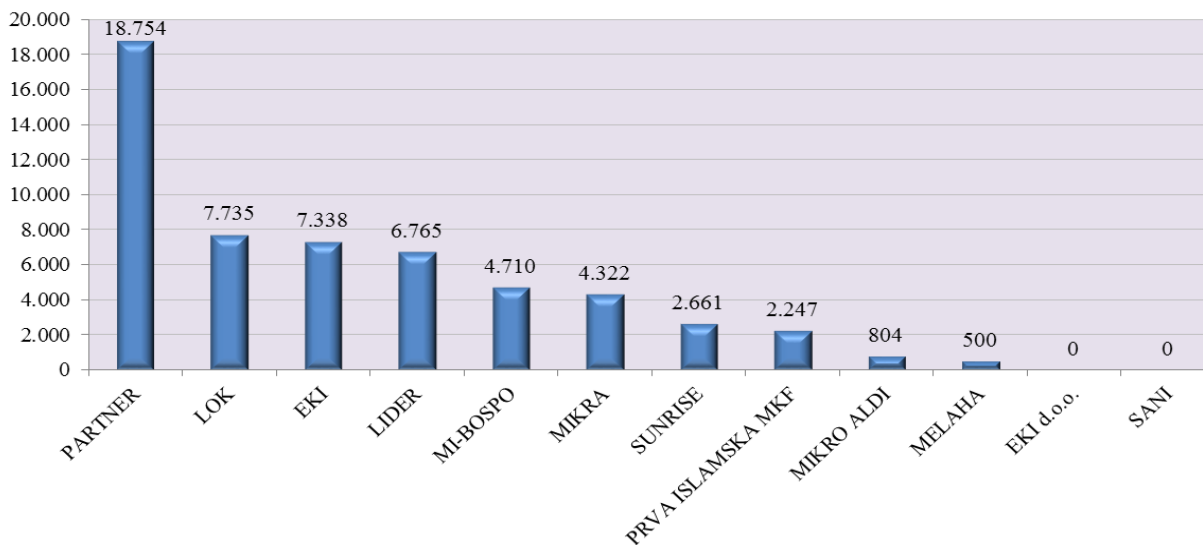

Grafikon 4.

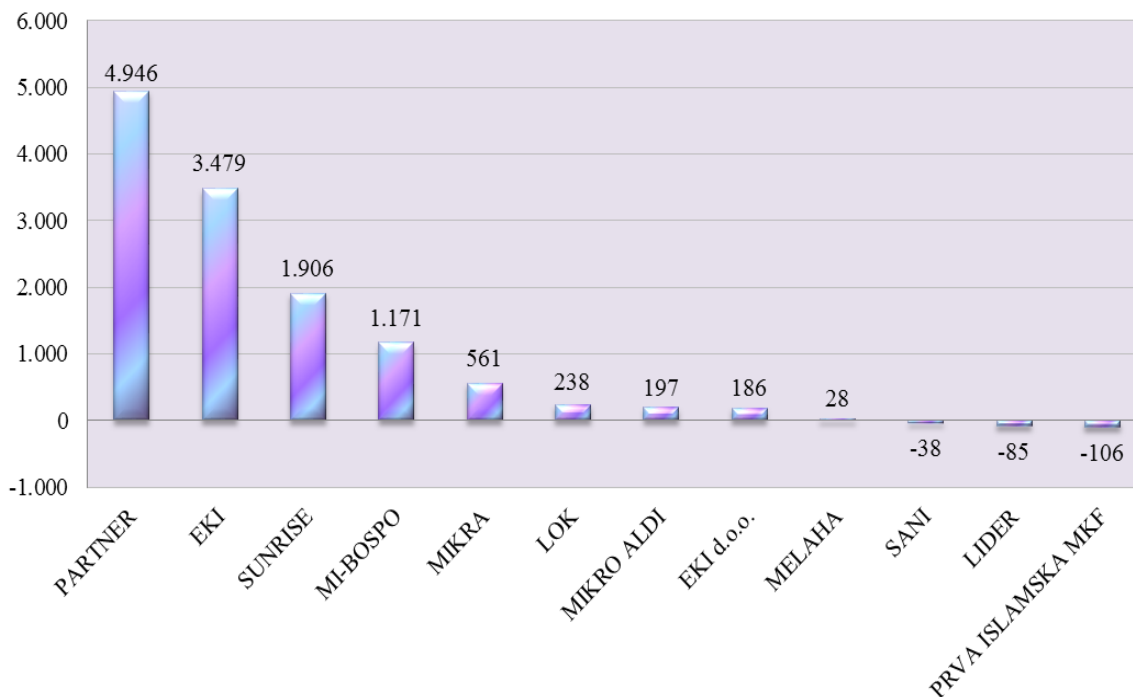
Grafikon 5.

**Iznos doniranog kapitala (prema izvještajima) MKO
na dan 30.09.2015. godine u 000 KM**

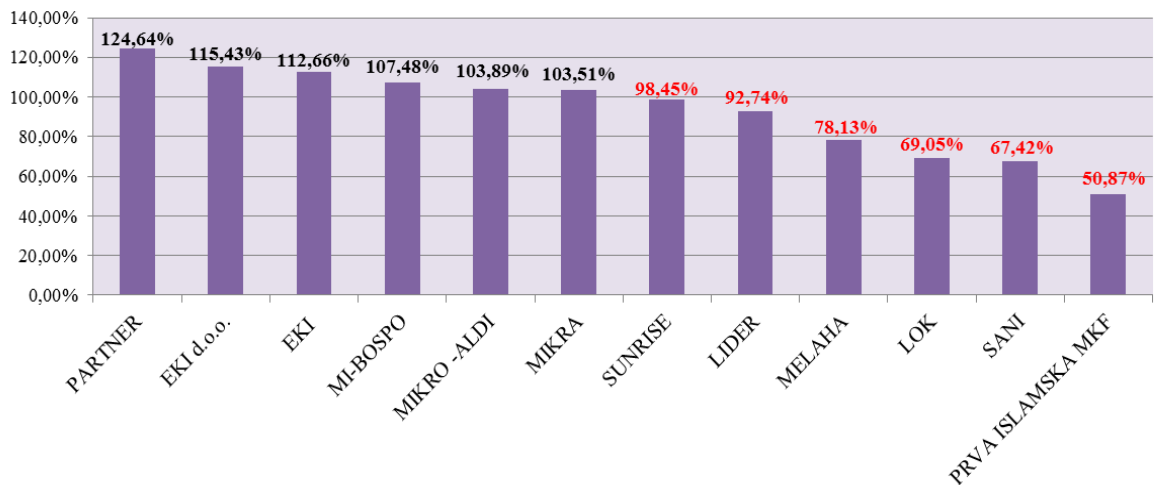
Grafikon 6.

**Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto
dobit/gubitak MKD
za period 01.01.-30.09.2015. godine u 000 KM**

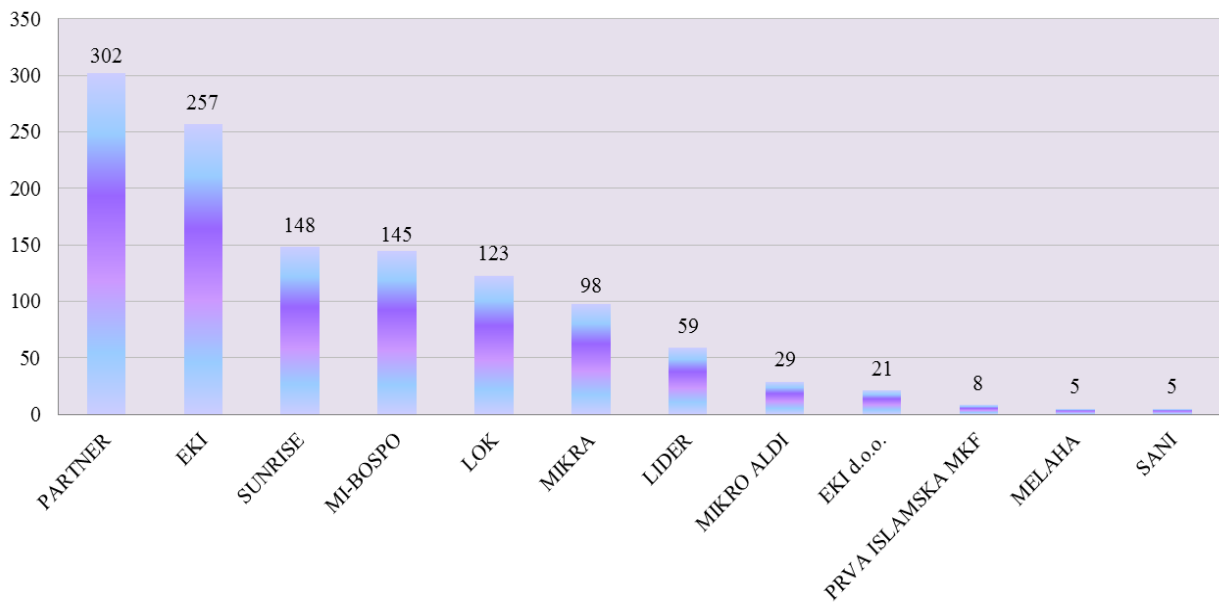
Grafikon 7.

Operativna održivost MKO u periodu 01.01.-30.09.2015. godine

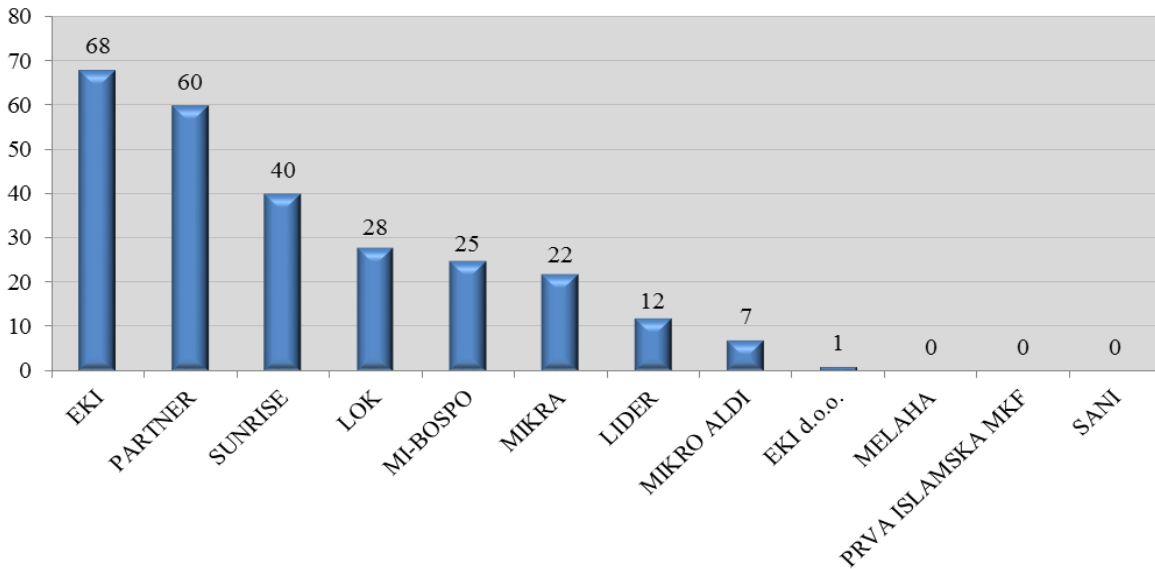
Grafikon 8.

Broj zaposlenih u MKO na dan 30.09.2015. godine

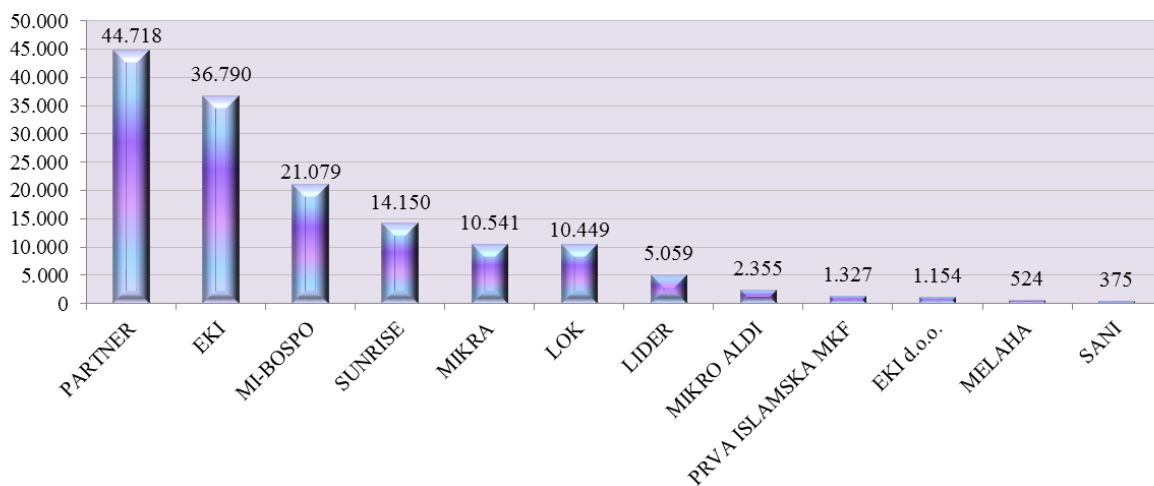
Grafikon 9.

**Broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH
na dan 30.09.2015. godine**

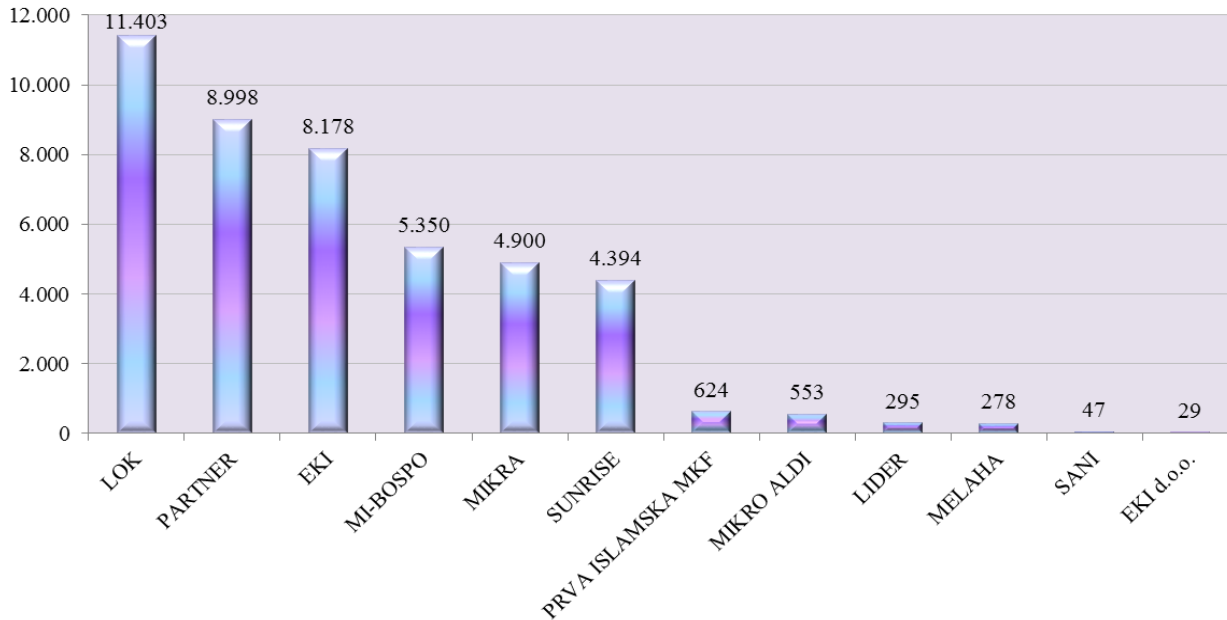
Grafikon 10.

**Broj aktivnih kreditnih partija MKO
sa stanjem na dan 30.09.2015. godine**

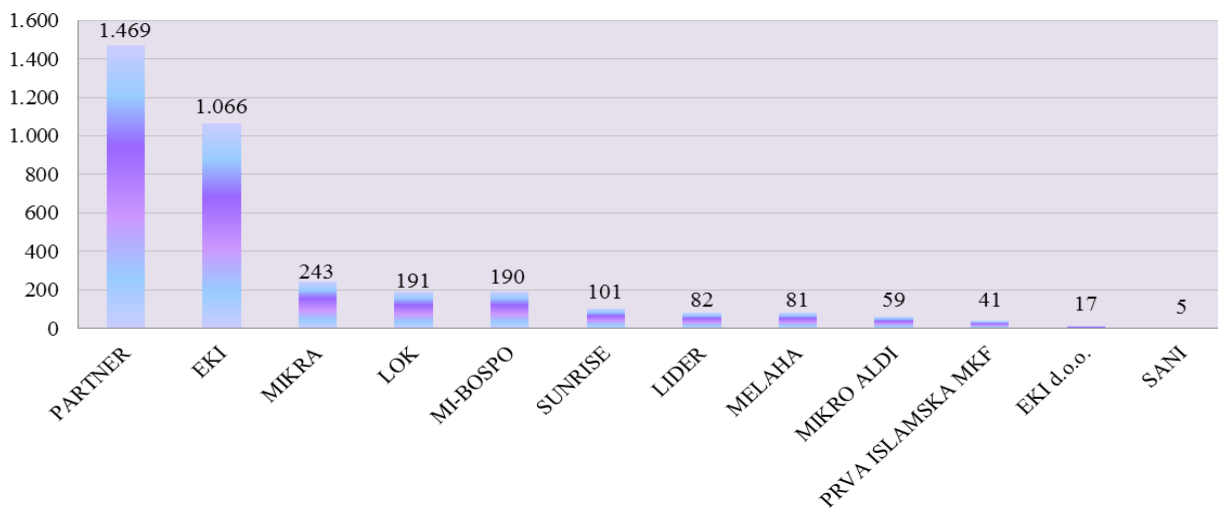
Grafikon 11.

**Broj otpisanih kreditnih partija MKO
evidentiranih u vanbilansu na dan 30.09.2015. godine**

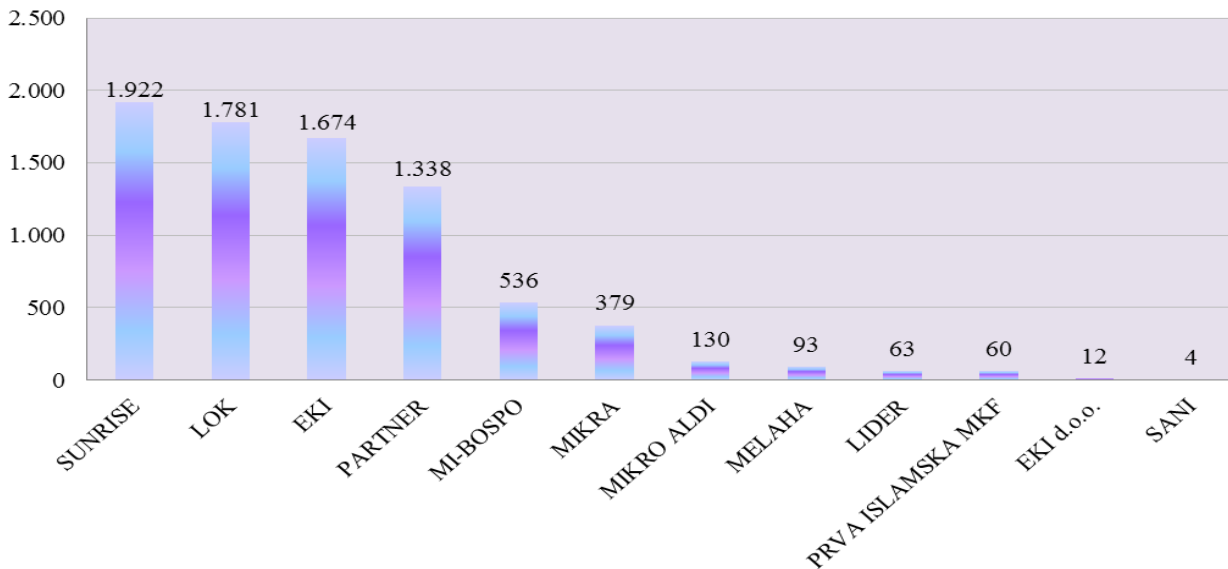
Grafikon 12.

**Iznos kredita u 000 KM otpisanih
u periodu 01.01.-30.09.2015. godine**

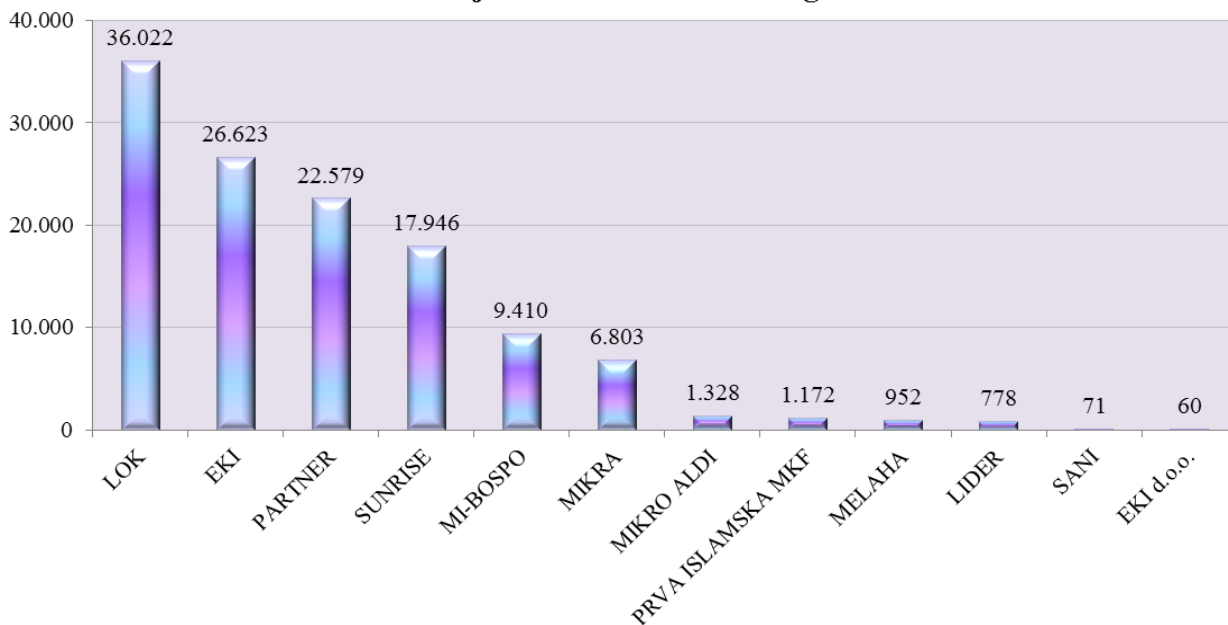
Grafikon 13.

**Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM
u periodu 01.01.-30.09.2015. godine**

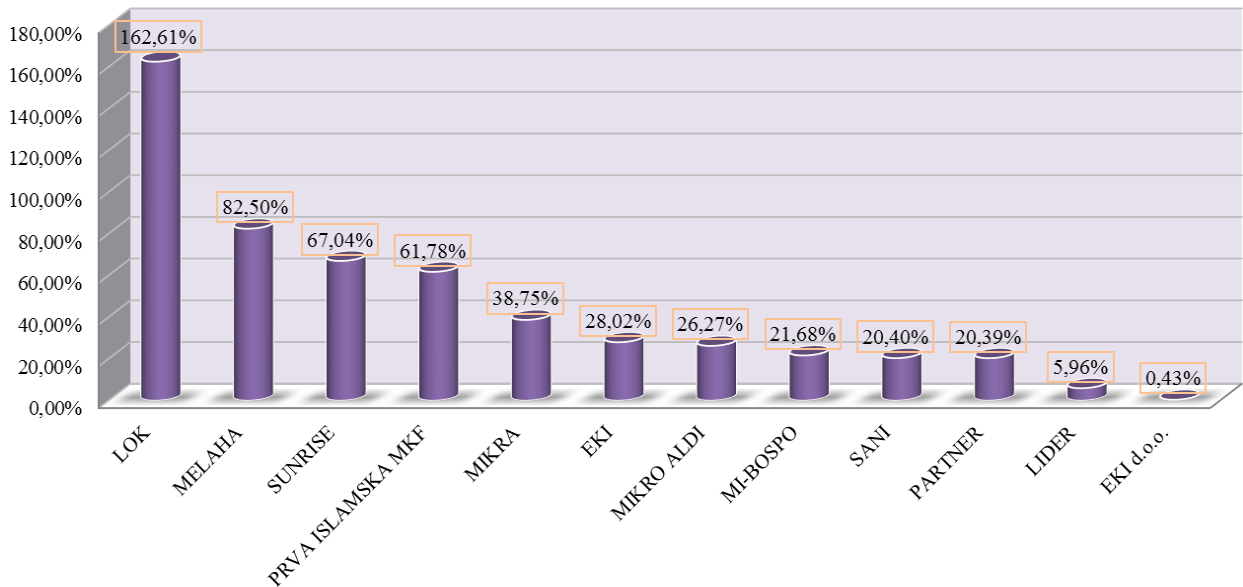
Grafikon 14.

**Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM
sa stanjem na dan 30.09.2015. godine**

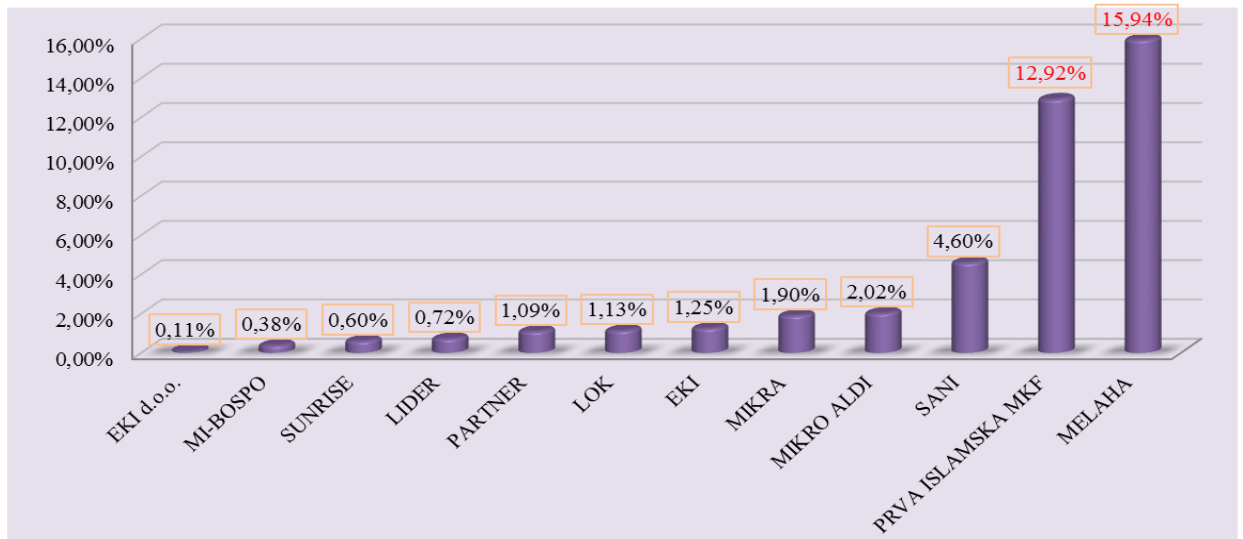
Grafikon 15.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio MKO na dan 30.09.2015. godine

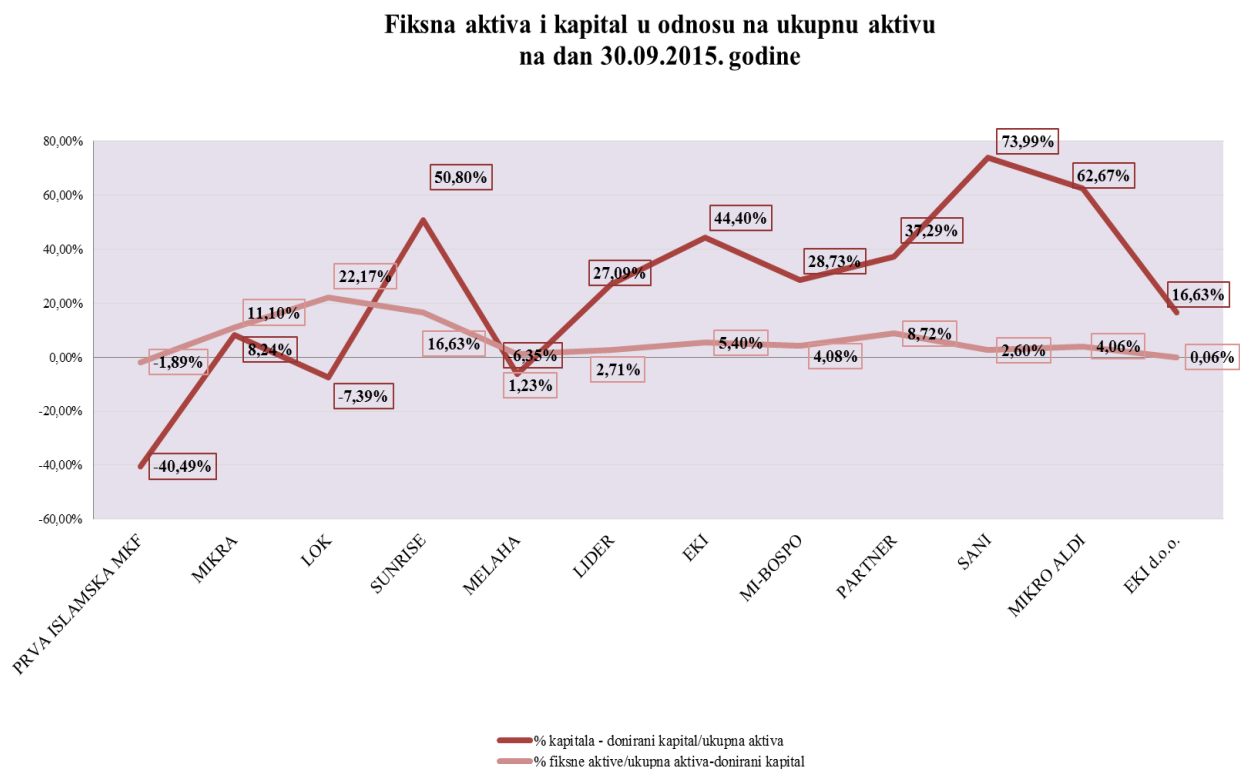

Grafikon 16.

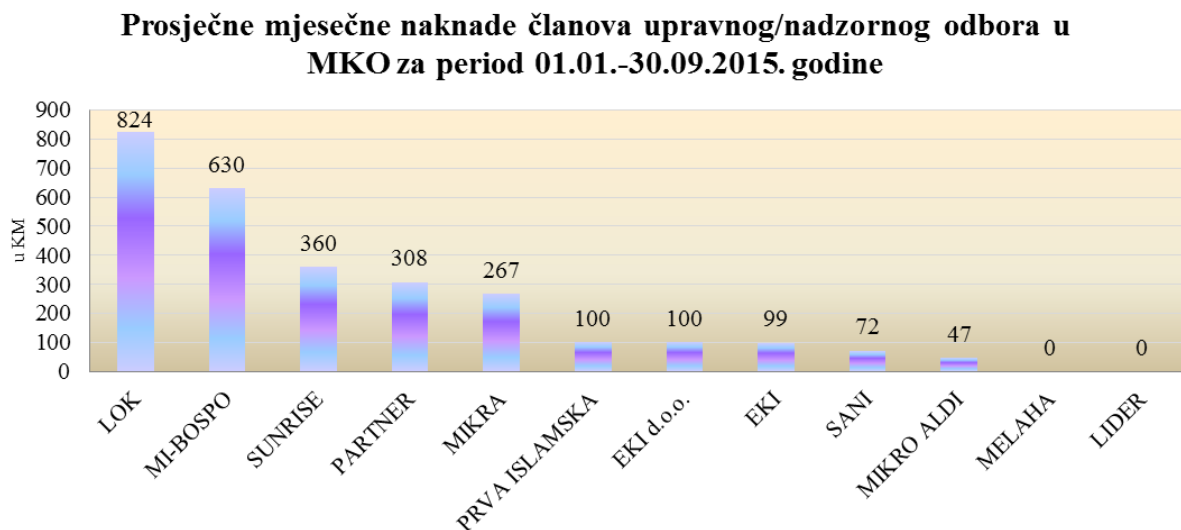
Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.09.2015. godine

Grafikon 17.

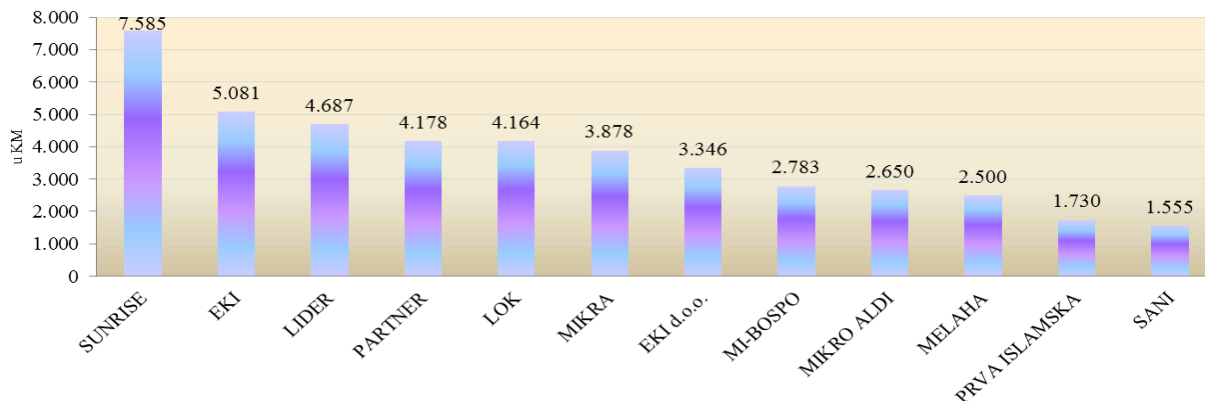

Grafikon 18.

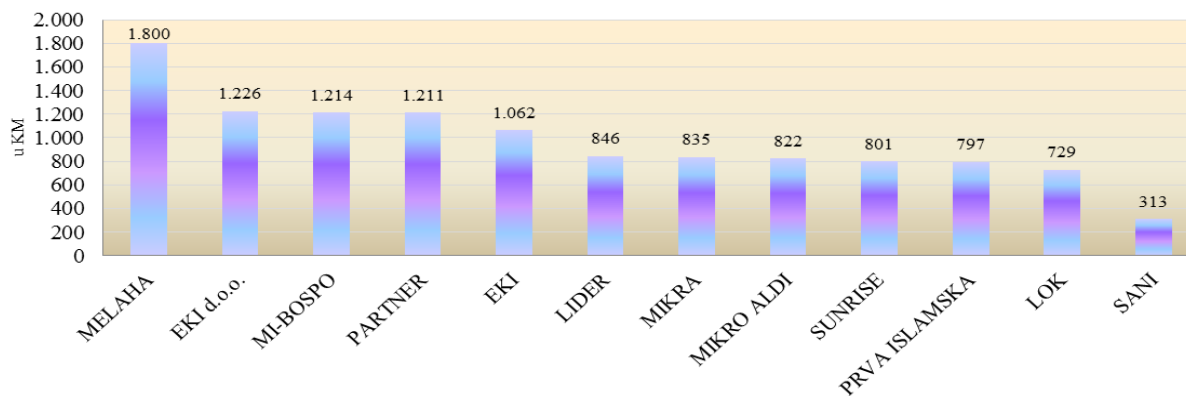
Grafikon 19.

Prosječna mjesečna primanja višeg menadžmenta u MKO za period 01.01.-30.09.2015. godine

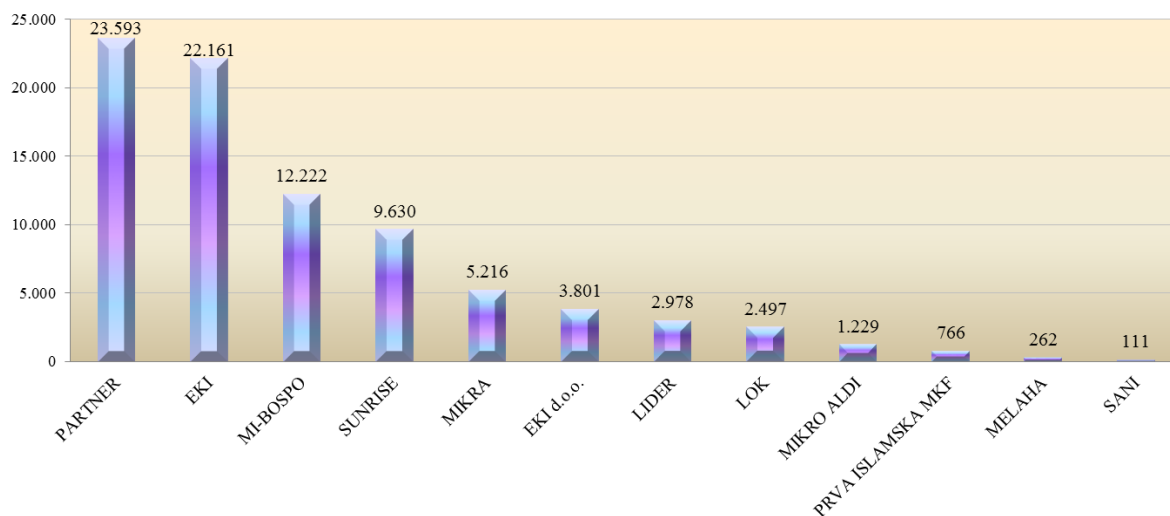
Grafikon 20.

Prosječna mjesečna primanja kreditnih službenika u MKO za period 01.01.-30.09.2015. godine

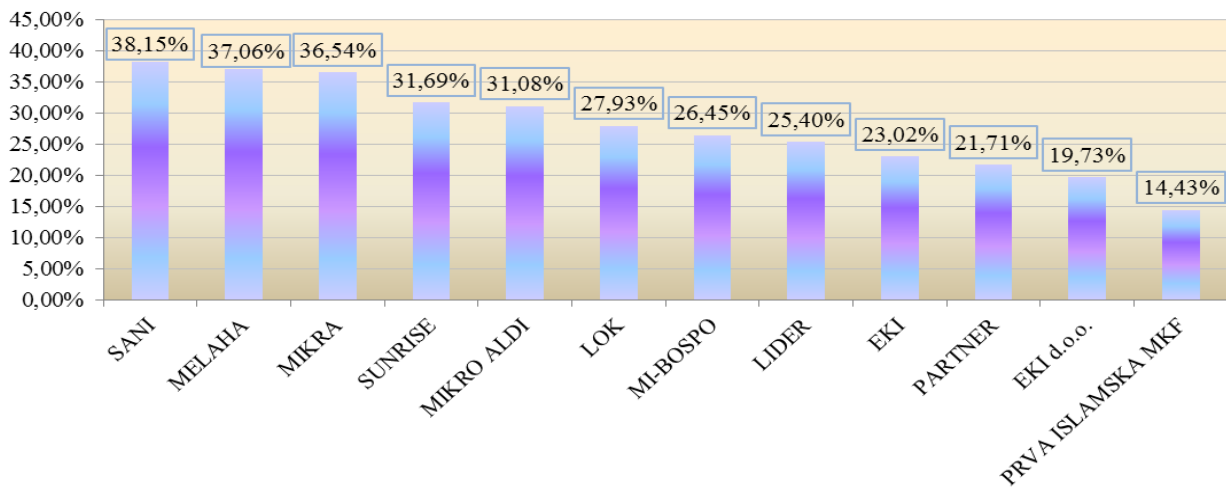
Grafikon 21.

Iznos ukupnih isplata mikrokredita u III kvartalu 2015. godine u 000 KM

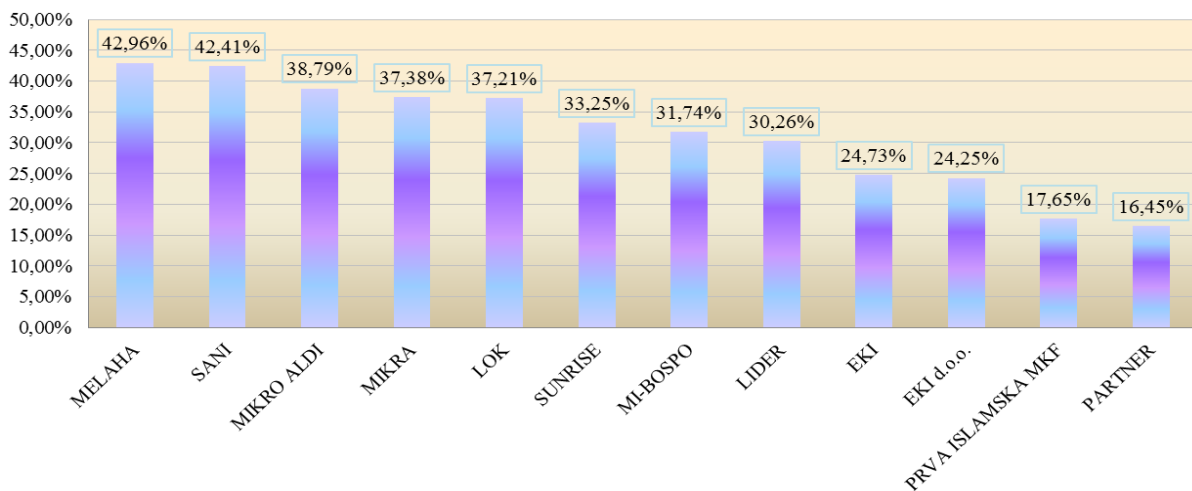
Grafikon 22.

**Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite
prema izvještajima MKO u III kvartalu 2015. godine**

Grafikon 23.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvještajima MKO u III kvartalu 2015. godine**

Grafikon 24.

